

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 28.

V Ljubljani, v soboto 13. julija 1901.

Letnik VI.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista.“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravnistvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravnistvo sta v Ljubljani. Stari trg štev. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Vabilo na naročbo.

„Slovenski List“ velja

za vse leto	8 K,
za pol leta	4 „
za četrt leta	2 „

Vsaka številka posebej stane 14 vin. — Plačuje se naprej. — Na naročila brez priložene naročnine se ne bo oziralo. — S 1. julijem t. l. se je pričela nova naročba; na katero vabi

upravnistvo „Slov. Lista“.

Oni lepi časi, v katerih so Slovenci vzajemno delovali v blagor naroda, so minili, ko se je pojavil žalostni razkol v središču Slovenije. „Slovenski List“ je zagovarjal od začetka do zadnjega dne željo, da naj se opusti bratomorni boj in naj se visoko povzdigne prapor starega slovenskega programa: vse za vero, dom, cesarja! — Pridružila se je tem starim točkam le še neobhodno potrebna ideja krščanskega socializma kot rešiteljica trpinov naroda.

Program „Slov. Lista“ je znan in ima toliko veljave, da se do danes ni našel človek, ki bi ga pobijal. Do zadnjega sela na Kranjskem sega že razkol, ker tako hočejo načela, ki vodijo obe stranki, Slovenski List bo pa ostal neustrašljivi glas vprijočega v puščavi, kliče: Slovenci, oklenite se starega jedino pravega slovenskega programa, — zjedinite se med seboj in ne sklepajte pogodb s sovražniki Slovencev, sicer bodele zakrivali propad našega milega naroda in

vaši potomci vas bodo opravičeno obsojali.

Neustrašljivo in brezobzirno bo zagovarjal „Slov. List“ tudi zanaprej to mnenje. Somišljeniki, razširjajte „Slov. List“ in zahtevajte ga v vseh javnih shajališčih!

Osebnosti.

Čudno je to. Vsak človek, ki ima kaj razsodnosti, vidi, da se sedaj po vsem svetu bije boj proti katoliški cerkvi, in ne proti Luegerju, Šusteršiču in podobnim možem; vsakemu je jasno, da so krščanski možje nasprotniki Wolfv in Tavčarjev, ker so ti voditelji protikrščanskega gibanja, in ne zaradi takega osebnega sovraštva. „Zgodnja Danica“ pa še vedno poje o osebnem boju, in če je kedaj prisiljena, udariti po liberalcih, nikdar ne pozabi, ob enem udariti, tudi po teh preklicanih klerikalcih. Tako „Danica“ obsoja tudi naše škofo, ki so in morajo biti sovražniki liberalizma na Slovenskem, pa se vkljub temu imenuje cerkven list.

Bralci našega lista so v tem na jasnem, da je pri nas boj načelien, in da je oseben le v toliko, v kolikor so nositelji teh načel osebe, ki se boja udeležujejo. Zato pameten človek nikdar ne gleda na to, kdo je na tej, kdo na oni strani, ampak se ozira le na načela obeh strank in po načelih sodi, kje je resnica, kje laž.

Zato je velika napaka, če se pri raznih, posebno volivnih shodih premlevajo same osebnosti. Najprej prepričaj ljudi, da so tvoja načela prava, in da se tvoja stranka res bori za ta načela, in na enak način dokaži pogubnost nasprotnih načel. Treba je še ljudstvo izobraziti, da ne bo gledalo toliko na osebe, kakor na načela. Pri zadnjih državnoborskih volitvah je n. pr. v gorenjevaški občini na Dolenjskem nekdo tako-le agitiral proti Šusteršiču: „On je

advokat. En nož ima že v roki, da kmeta odira. Če ga voliš, mu s tem še en nož potisneš v roko.“ In mož je vjel nekaj kalinov. Treba je torej ob vsaki priliki ljudem razlagati katoliška in liberalna načela.

Načela so torej poglavitna stvar, a osebe v boju tudi ne smejo stopati popolnoma v ozadje. Saj vidim povsodi kako ravno posamezne odlične osebe načelom pripomorejo do zmage. Na Dunaju je že pred Luegerjem med prebivalstvom bila velika nezadovoljnost z judovskim mestnim gospodarstvom, a brez Luegerja bi bilo naše prestolno mesto brez dvoma še sedaj v judovskih krempljih. In pogledimo v Slovence. Vsakdo nam bo rad priznal, da bi brez oseb, kakor so dr. Ev. Krek, dr. Šusteršič, kardinal Missia i. dr., ne imeli gospodarske in delavske organizacije, in liberalci bi bil gospodar v deželi.

Zato je pa v politiki tudi boj za osebe in proti osebam ne samo opravičen, ampak naravnost potreben. Razne ovacije, ki se prirejajo osebam, niso oboževanje teh oseb, ampak so potrebne, da jim dajejo potrebno moralno moč za boj, nas pa tem tesneje združujejo. Sicer pa veljajo te ovacije in izrazi zaupanja ne toliko osebam, kakor načelom, katere te osebe zastopajo.

Kakor pa je naša dolžnost, da branimo in častimo svoje odlične može, tako moramo voditi hud boj proti voditeljem krščanstvu sovražnih strank. „Zgodnja Danica“ nas je hotela lani enkrat podučiti, da naj nam bodo osebe svete. No, nam so bile osebe vedno svete, nikdar pa njihove zmote in narodu pogubno delovanje. Lepo bi bilo to, ko bi imel moj prijatelj v hiši človeka, ki mu zapeljuje njegove otroke, pa bi mu ne smel povedati, kaj počenja ta človek. Tako moramo razkrinkavati javno po listih tudi naše liberalne voditelje in jih pokazati narodu v pravi luči, da se jih bo znal varovati. Prava krščanska ljubezen do naroda nam nalaga dolžnost, da ga svarimo pred zapeljivci.

Ob Savi.

(Prizor iz narave. Spisal † Dragotin Kette.)

(Konec.)

Čez vodó je napeta železna vrv, a ob nji se ravnokar premika razsežen plav. Ne, to ni plav. Na dveh ozkih in dolgih čolnovih nabite so počez lesene deske, nekaj krov, s povprečnima držajema, katerih jeden je na sredi odprt. Tam stoji visok možki, resnega, skoraj dolgočasnega obraza, s pipico v ustih, in se včasih ozre po bregu, ne prihaja li kak voznik ali potnik, da bi se dal čez prepeljati.

Ko je zagledal ónadva možka približevati se vodi, priplul je hitro k bregu in ju sprejel na plav. Jeden, srednje starosti človek s sladkimi, solznimi očmi in melanholičnim nosom, držal je svojega prijatelja pod pazduho in mu nekaj prigovarjal; oni pa je bil strašno razkačen, oči, prepletene s krvavimi žilami, so se mu bliskale, nosnice so se mu šopirile, a brada tresla. Vzdigoval je debelo pest svoje leve in grozil nekemu: „Hu, pa jaz ... á, kdo ... misliš da sem ... jaz! Sssá!“ Videlo se mu je, da ga je vino zmotilo. Sosed ga je lahno polóžil na klóp ob držaju in ga je začel tolažiti: „Prijatelj, nič ni to, nič. Kaj si si to v glavo utépel ... S semnja

se bo vrnila ... boš videl ... brez tistega ... ah ... kaj ji bo neki mari ... voznik ... tisti ... debé ...“

„Hu! Naj ga dobim pri ... nji!“ zaškripal je z zobmi in zopet dvignil pesti.

„Glej jih glej, saj se peljeta ... glej jih glej, no vidiš sámí ste.“

Plav se je ustávil pri pródu in naša znanca sta izstopila. Oni s solznimi očmi je zopet peljal pijanca gori na cesto in mu prigovarjal. Tam od gozdíča sém pa je drdral majhen, kmetški voziček. V njem je sedela mlada, bleda žena z otemnelimi očmi in s špičastim nosom. Obraz je imela vés zavít v debelo, črno ruto. Poleg nje je sedela majhna njena hčerka s smehljajočimi se lici in prijaznimi očesi, kakor ogel črnimi. Kakor jagoda rdeči ustnici so se ji tresli, in med njima so se bliščali beli zobki, kakor da hočejo povedati: dvajset nas je že! Pred obema na vozu stalo je pár novih kočár in pletenic ... Bržkone je mislila mala na črne kolačke in rdeče punčike, ki jih je videla danes na semnju.

Kar v hip se ji obrazek zmračí in razžalosti. Kaj je videla? A da! Tam po cesti gré oni jézni pijanec. Tudi mlada žena se strése, in nehoté ji ustnici pošepečeta: „Pijan je ...!“ Globok vzdih se ji je izvil iz prsij ...

Konj se je ustávil. Mož je čmerno pogledal na voz in zarenčal na ženo. Ona pa ga je začudeno nekaj vprašala, a precej nato so ji zabliščale solze v očeh. Oni pa je še hujše namršil obrvi in se oddaljil. Dekletce je jokalo. Voz je zopet naprej drdral proti Savi in nató čez in naprej próti vasi.

Zmračilo se je že, čas je, da se odpravimo zopet domov ...

Zopet gréva skozi redki gozd. Tam ob deblu se potí neka starica, mršava in raztrgana, da bi prevezala suho dračje z belo vrvico, polno vózlovin, tu pa tam le slabo še skupaj držečo.

„Kaj pa nabiraš, mamica?“

„U, gospod, a, a, nabiram.“

„To boš imela za na ogenj, kaj?“

Starica je pokimala.

„Ali se nič ne bojiš gadov in kač?“

„Nič, samó modrásov.“ Ti zlezejo pod kožo in zgrabijo s kremplji za mesó ...“

„Motiš se starica, kje imajo modrasi kremplje?“

„Uj, imajo jih, imajo, a skrite pod kožo ... Kaj ti ne veš, da drže ž njimi demant?“

„Kakšen demant?“

Starica je odmajala z glavo, kakor bi se ji to čudno zdelo, da ne vemi ničesar o modrasovem demantu. Potem pa nama je začela praviti

Izseljevanje in kmetje.

Bolnika so preložili v sedmi seji kranjskega deželnega zbora. Pomagali mu pa niso in niti do resnega sklepa niso prišli, kako bi mu pomagali. Prepričani so kranjski poslanci z deželno vlado vred, da kmetijstvo hudo boleha in da bi bilo škoda, ko bi vsled hiranja popolnoma obnemoglo. Poslanec Lenarčič je kot poročevalec o „deželni kulturi“ rekel, da kmetijstvo hira in mora hirati ker pridelki nimajo nobene cene in ker nedostaja delavskih močij. Izjavil je dalje, da je nesreča za deželo izseljevanje delavskih moči in da kmetje vsled tega ne morejo dobiti poslov in delavcev. Obrnil se je do deželne vlade in jo prosil, naj izseljevanje omeji.

Deželni predsednik baron Hein je odgovoril na Lenarčičev poziv glede na izseljevanja in poskusil poiskati sredstvo, da bi se pomagalo hira-jočemu kmetijstvu. Rekel je: V obče se vidi, da se ljudje selijo iz pretežno kmetijskih dežel v prvi vrsti iz Gališke in iz Kranjske. S policijskimi sredstvi se izseljevanje ne da omejiti, a na utesnitev proste selitve ni misliti, ker je to proti osnovnim zakonom. Treba je odstraniti vzroke izseljevanja. Predpisi, ki so bili izdani, se strogo izvršujejo. Zlasti se godi to v Ljubljani, in agentje razširjajo vsled tega navodila za izseljevanje, v katerih poučujejo ljudstvo, naj se ogiba Ljubljano. Glavni vzrok izseljevanja je to, da so pri nas delavske mezde slabše kakor drugod in sploh vse razmere neugodnejše. Naravno je, da kmetija delavcev ne plačuje tako, kakor industrija in vsled tega sili ljudstvo ne le pri nas, nego tudi drugod v industrijalne kraje. Kjer cveto industrijalni kraji, ima tudi kmetijstvo dobiček, ker svoje pridelke lahko bolje izpečava. Najboljši način, povzdigniti kmetijstvo, je ta, da se povzdigne industrija in se s tem dobi kmetijstvu konsumentov. Kmetijstvo bi pri boljših dohodkih delavcev lahko bolje plačevalo in jim dalo ugodnejše eksistenčne pogoje in to bi izseljevanje gotovo omejilo. Ne selijo se pa samo kmetijski ljudje, tudi industrijalni delavci, zlasti premogarji, ki hite v Nemčijo; to je prav tako važno kakor izseljevanje v Ameriko. Vzrok je ta, da se pri naši industriji ne skrbi tako za delavce ko na Westfalskem. Vlada je v tem oziru že storila neke korake. Z večjo podjetnostjo, z izkoriščanjem vodnih moči in zemeljskih zakladov, se zamore ustvariti velika industrija, in če se bodo delavcem dali boljši življenjski pogoji, kmetijstvu pa dosti konsumentov, bo izseljevanje gotovo ponehalo.

Živahno odobravanje poslancev je sledilo tem besedam deželnega predsednika. Po izreku, da je hvale vredna dobra volja, so poslanci imeli prav, da so ploskali predsedniku. Ko bi bili kmetje v zbornici navzoči, bi se najbrže začeli jokati. In jokali bi se z vzrokom. Kaj je storil deželni predsednik? Hirajočega kmeta je položil na dolgo, dolgo klop potrpežljivosti. Niti jednega recepta ni znal načelnik deželne vlade

o njem ... čudne pravljice ... No, povedal jih bodem prihodnjič. Poslovila sva se od starice, ko sva ji še prej pomagala naložiti zveženj na ramo, in odšla.

Prišedši mimo gostilne, slišiva silen krik v sobi: „Ti si, da, pasja duša vozniška, jaz ti ... kdo je, kdo? Ti si upaš ... Mir, mir, mir!“

In kmalu nato nek šum in ropot ... zopet tiho ... a zdajci prileti ven iz veže naš pijanec, a precej za njim debeli voznik, opletajoč ga s svojimi debelimi pestmi po glavi ...

Pojdiva! Pojdiva! Žalostno! ...

Razumela sva. Tiho sva hitela proti doma-čemu mestu. Tam na zahodu so se tako lepo žareli oblaki, kakor razevele rože, a od severa je pihala mrzla sapa. V daljavi so se svitale luči ljubljanskega mesta tako prijazno, tako vabljivo! In nad mestom črni grad kakor koklja nad belimi mišjedlaki! Pojdiva! Pojdiva! Neko čarobno, nerazumljivo sladko čustvo polastilo se je naše duše. Vesela sva postala, čim bolj sva se bližala mestu, in v njegovi bližini zapela krêpko in radostno:

Lepe so jesenske noči,
Da zaspáti ni nam móci,
Da zaspáti ni nam móci. ...

zapisati, ki bi kmetu zdaj precej saj nekoliko pomagal. Obljubil je kot odrešnico kmetu — veliko industrijo, ki se pa na Kranjskem še ni rodila. Bolnika ki je nevarno bolan, tolažiti s tem, da mu bo pomagal tisti, kise bo šele rodil, je pregrenka tolažba. Vprašanje je: Ali imamo mi toliko denarja, da bi z industrijo izdatno mogli pomagati kmetom? Ali se ne pravi to klicati tujca in celo žida v deželo? Da, tudi mi smo za razvoj industrije vneti, toda le v toliko, kolikor morejo prenesti domače razmere in moči. Čisto napačna je pa pot, katero znabiti namerava nadaljevati vlada, da hoče industrijo podpirati zato, da bo ta, kadar bo dosti močna, kmetu pomagala. Dotlej pa ostani ubogemu kmetu le gola tolažba na boljše čase. Čakati se ne sme več. Poslanci in vlada naj za kmeta precej kaj store.

Gotovo marsikomu in najbrže tudi dežel-nemu predsedniku pri misli na procvit industrije plava pred očmi oni blagoslov, ki rosi iz industrijskih krajev na okolico. Priznavamo, da kmetje, ki bivajo blizu industrijskih krajev, svoje poljske in zlasti vrtno pridelke nekoliko dražje prodajajo, kot drugod, toda zato jih pa tudi veliko reči več stane. Tudi razni rokodelci vedó, da bivajo v kraju, kjer se denar lahko zasluži, in pošiljajo višje račune, zlasti veliko pa kmeta stanejo v takih krajih posli. Procvit industrije tedaj utegne kmetu nekoliko pomoči, in zato mi nismo nasprotniki industrije, posebno ne, ako bi se napredek mogel napraviti z domačimi močmi, vse blagre iz tega obetati za kmeta, se pa pri naših kranjskih razmerah pravi: gradove zidati v oblake in ž njimi mamiti ubogega kmeta.

Kaj naj bi tedaj storila vlada? kaj poslanci? Dokler zemlja ne bo več nesla, naj se zemljiški davek še zniža. Pazi naj se, da ne bo ob smrti gospodarja velik kos kmetije šel v davkarijo. Poskrbi naj se, da dobe kmetje bolj po ceni umetna gnojila. Z vso strogostjo naj se zabrani pijančevanje in ponočevanje poslov, še hujši naj se obdačijo šnopsarije. Nemudoma, makari če se vsi bančni agentje obesijo, naj se napravijo deželne zavarovalnice za vse stroke kmetu koristnih odelkov. Toda o vsem tem, kar bi vlada lahko storila za kmeta, pa ne stori, še kaj več izpregovorimo v kratkem. Želimo le, da bi imeli zastopniki vlade pokazati malo manj obljub in nekoliko več dejanj.

Izvirni dopisi.

Iz Istre. — Raznoterosti. — Med tem, ko se bije skoraj povsod boj med liberalizmom in sv. vero, zdi se marsikakemu, da je po tužni Istri vse mirno. Toda, cenjeni čitatelj, tudi v Istri je že zdavno nekaj tlelo, in vsakičes bode vzplamtel pri nas isti boj, ki se bije na Kranjskem in Goriškem, ter deloma na Štajerskem. — „Slovenski Narod“ se je že pred par leti usiljeval posebno gg. učiteljem, seveda zastonj. No, kdo ne bi čital tako interesantnega lista, ki donša toli pikantnosti in duhovskega življenja, pa — zastonj. S tem so se vsilila vedno bolj in bolj v Istro liberalna načela, pravcata nalezljiva, kužna bolezen. — Sekundiral je „Narodu“ „Učiteljski Tovariš“. Saj je ta list nedavno napadal našega poslanca Spinčiča prav po „narodovsko“. — Ako pa je neki istrski učitelj iz koprškega okraja izjavil na zborovanju učiteljskih društev na Bledu, da se popolnoma strinjajo s pisavo Učit. Tov., je s tem naravnost povedal, da odobruje napade na Spinčiča. Kdo pa je dopisoval v „Uč. Tov.“? Čuje se, da neki učitelj iz Istre. Pozitivno pa se zna, da je oni učitelj pristaš Krstičev — in tudi jako priden dopisnik. Tedaj ni med Krstičevem listom in „Učit. Tovarišem“ nikakega razločka več. Sploh pa Krstič jako pridno tudi posnema „Slov. Narod“. Saj iztika in išče povsodi, kjerkoli le mogoče najti kako zadevo iz življenja duhovnov. Seveda treba mu je pridejati vse pikantno, in dopis je gotov, naj je že potem dejstvo resnično ali ne, samo da nevedno ljudstvo čita, ki žalibog, kaj rado verjame. — Da goriška „Soča“ ni nič boljša, to je pač jasno. Tedaj so se lepi bratci in sestrice skupaj našli: „Slovenski Narod“, „Soča“ in Krstičev grdi list „Naša Prava Sloga“. — V lepi slogi udrihajo po duhovščini, da je le kaj. Čudno se nam zdi, da

„Edinost“ k vsemu temu tako molči, saj jo vendarle podpira vsa istrska in kraška duhovščina. — Pred leti smo imeli židovski „Piccolo“ za nekaj slabega, a med njim in trifolijem „Sl. Nar.“, „Soča“ in „N. Pr. Sloga“ je velik razloček. — Žalibog, poznamo tudi gospode v Trstu, ki na tihem in v zasebnih pogovorih popolnoma odobrujejo „Sočino“ umazano pisavo, a si ne upajo še na dan, ker se bojé. Ta ideja sedaj v Istri še ni zrela, a dozori kmalu, prav kmalu. — Sicer pa zadostuje to, da je našel tudi umazani lažnjivi kljukec „Rodoljub“ uglajeno pot v Istro. Ubral je pot iz Bistrice na Notranjskem naravnost v „deveto vas“ ali Jelšane, in tam dal „pópra“ g. župniku. Dalje mu ni bilo treba hiteti, kajti po Kostavščini in v podgrajski občini v samem Podgradu sta se poročila „Sl. Narod“ in „Naša Pr. Sloga“. Lahko bi morda „Rodoljub“ še dalje romal, a noče delati svojemu očku in njegovi priležnici „N. Pr. Slogi“ konkurence. — Sicer pa ima ondod ljudstvo baje dosti drv, in ni treba papirja za ogenj. Tako je v Istri deloma povsodi.

Kmalu bode imela istrska duhovščina dva sovražnika: Italijane in domače liberalce. Tako bode stala pred alternativo: ali izpostaviti se zasramovanju, obrekovanju in lažem, koje so orožje liberalizma, ali pa se odpovedati vsakemu delu za narod. Kakor se čuje sem pa tja, odpovedati se bode morala vsakemu javnemu delovanju. Upamo, da se to ne zgodi, a imeti dvoj-nega sovražnika, v lažeh in obrekovanju močnega, je težko. — Tu tudi takoiimenovani „unijati“ ne bodo pomagali — duhovščini, ampak potegnili z — liberalci. Čudno: konservativni unijati in novzdobni liberalci, to pač ne gre skupaj, a v Istri bode šlo, in pa lepo! Pač bodeta sv. Ciril in Metod vesela, ko bodeta videla take ljudi med seboj zbrane. No, naj le prestopijo v „unijatsko cerkev“, se saj malo izpostijo. Sicer je pa naša misel, da je mil. škof tržaški s svojim zadnjim, prav umestnim nastopom, ubil dve muhi naenkrat. „Unijati“ so menda mislili, da se škof ustraši don Jurizza in njegovih židovskih prijateljev, ter s tem nehoté odpre pot temu novodobnemu gibanju, a zmotili so se! Škof je storil s tem velepomembni korak. Hvala mu na tem koraku! — Sicer pa se unijatsko gibanje v Ricmanjih silno kilavo razvija, tako, da se danes ne znamo, kaj se prav za prav godi tam. — Dobro bi bilo, da bi nam poučeni gospodje o tem kaj poročali. — Saj še mi, ki smo blizu, ne znamo o tem ničesar. — Morda bodo unijati v Ricmanjih počasi zginili, saj se jih niti „Edinost“ več ne spominja, ako ne v poročilu kake veselice. — Žalibog pa, da italijanska duhovščina v svoji nestrpnosti tako lepo podpira unijatsko gibanje. — Cenjeni čitatelji, ti so gospodje, ki ne poznajo drugega, ko svojo blaženo italijanščino. Italijansko, to jim je nad vse vzvišeno, naj trpi potem sv. vera, kar hoče. To so vam huji liberalci, ko sami židje. Popoldan ga najdete v uredništvu „Piccoli-ja“, a drugo jutro že dotičnik uklanja hrbet pred — škofom. — Da v takih razmerah mil. škof neznosno trpi, je pač več ko gotovo.

O „štrajku“ večine istrskega dežel. zbora vam nimam kaj poročati. — Bila je to komedija, kojoj je uprizoril suhi harlekin Bennati. Mož se je hotel imenitnega storiti v državnem zboru po svojih smešnih interpelacijah, pa je pogorel. Minister za uk in bogočastje mu je dal po nosu, zato se je hotel maščevati nad vlado — doma. Če mu to tudi spodleti, je odvisno od vlade, nam je to pač vsejedno. — Sicer pa bomo to videli prilikom bližajočih se deželnozbornih volitev, — in seveda poročali cenjenim čitateljem.

Roparji cerkvenih posod so se, kakor čujemo, preselili iz Kranjskega v Istro. „Edinost“ poroča, da se je izvršilo v noči 5. julija v Hrušici grozno bogoskrunstvo. — Ukradli so več cerkvenih posod s posvečenimi hostijami. Ljudstvo je tako po sosedni Kranjski, ko v Istri prepričano, da je vse to delo posledica modernega liberalno-socijalno-demokracijskega gibanja, ki se sicer imenuje narodno-napredno. Sicer je vse ljudstvo vsled tega hudo prestrašeno. No, vera pri tem ne peša, pač pa se pri ljudstvu vtrjuje, ker ljudstvo spoznava počasi svoje prave prijatelje.

Ako Vam, gospod urednik, na ta dopis odgovori kaka tržaška emancipirana „unijatinja“,

se ni treba vstrašiti. Čuje se, da izdajo to novodobne moralistinje v kratkem ligvorjansko moralno v smislu seveda — napredne gospode v Ljubljani in v Gorici. — Čuje se, da bo pri tem tudi sodeloval znani Krstić, ali vsaj njegov list isto podpiral. Srečni istrski in tržaški narod! Seveda ta emancipirana gospoda nima niti najmanjše pohvale za neustrašeno „Žensko krščansko zvezo“ v Ljubljani. Ali kaj hočete, ti ljudje poznajo moralko le iz „Sl. Naroda“ in „Soče“ Krščanske gospe in gospodičine v Ljubljani so jim preveč — krščanske.

Politiški pregled.

Direktne volitve na Češkem. V soboto je sklenil češki deželni zbor, da se uvedejo na Češkem direktne volitve. Volišče bo v vsaki občini, ki šteje nad 500 prebivalcev.

Rusija in Bolgarija. Iz Sredca poročajo, da opozicijski listi trde, da se je med Rusko in bolgarsko vlado sklenila pogodba, vsled katere dá Bolgarija Rusiji pristanišči Burgas in Varno v najem za nedoločen čas. V odškodnino za to da dobi knez Ferdinand Bolgarski naslov kralja. Sodijo, da je bil obisk velikega kneza Aleksandra Mihajloviča knezu Ferdinandu posvečen sklepanju te pogodbe.

Rusija. Naravnost neverjetno je, kako vsaki dan napreduje ta silna država. Čuje se, da je ruska diplomacija pridobila vladarja dežele Tibet da išče zaščite in varstva pri ruskem carju. Tako bi torej segala moč Rusije in Mandžurije preko Tibeta naravnost v Perzijo. Tako bi bila poleg Kitaja tudi angleška Indija uklenjena v ruske verige. Potem bo samo še vprašanje časa, kedaj pade zrelo jebelo. v naročje velike slovanske države.

Angleški vojaki za Bure. Angleški poveljnik v Južni Afriki je sporočil v London zakaj prav za prav ne more doseči posebnih uspehov proti Burom. Kitchener se pritožuje, da Buri, ki so udrli v Kapsko dobivajo pomoč iz vrst angleških čet. Veliki del prebivalstva podpira Bure z vsem živežom in drugimi potrebščinami jim dostavlja vesti o kretanju angleške vojske. Ob takem položaju pač ni čudno, ako so burski generali sklenili da proti Angležem nadaljujejo neizprosno vojno in da se na angleške mirovne pogoje nič več ne ozirajo. Dognalo se je sedaj, da velja Angleže vsak Bur 150.000 kron, ne glede na angleške zgube na ljudeh. Sedaj bode zima v Južni Afriki skoro pri kraju in Buri in njihova živina dobe skoro dovolj trave in zelenja, vsled česar se bodo mogli Buri lažje premikati iz kraja v kraj. Angležem tako primankuje vojakov, da so pomilostili vse vojaške kaznjence, katere odpotujejo v Južno Afriko.

Domače novice.

„Glas Naroda“, glasilo krščansko mislečega hrvatskega delavstva — ki je pričel izhajati sedaj kot tednik, prilagamo današnji številki „Slov. Lista“ kot prilogo na ogled. Še jedenkrat priporočamo našim društvom in somišljenikom, da podpro mlado gibanje krščansko-mislečega hrvatskega delavstva s tem, da se na „Glas Naroda“ naroče. „Glas Naroda“ velja samo 6 kron na leto in se naročnina pošilja v Zagreb, Preradovičeva ulica broj 29. „Glas Naroda“ imel bode tudi „Slovenski vestnik“, v katerem bode slovensko delavstvo svoje razmere pojasnjevalo bratskemu hrvatskemu delavstvu.

Rojakom — v posnemo! Ko sem se vozil na potovanjih po Koroškem in Sred. Štajarju, videl sem marsikje na vzvišenem prostoru vibrati nemško zastavo. Tudi na Slovenskem je v nekaterih krajih naša belo-modro-rdeča trobojnica naznanjala tujcem, ki so hodili po naših krajih, da so na slovenskih tleh. V Mozirju, tam nekdanje tako narodno navdušenem lepem trgu o bistravi Savinji, še prejšnje čase na lipi sredi trga po zraku frfotala naša trobojnica — sedaj ne več. Zakaj ne?! — Pač pa sem videl tudi letos v Kamniku, kamor vsako leto prihaja mnogo tujcev, nad razvalinami „Malega grada“ ponosno našo zastavo. Rojaki, posnemajte Kamničane! Povsod v vsakem našem trgu, v vsaki vasi po Slovenskem naj vihra slovenska trobojnica v znamenje, da

živi tukaj zavedno slovensko ljudstvo, ki se ne boji nikogar. Razobesite povsod našo trobojnico! Naprej zastava slave! Svet naj vé, da smo probujeni!

Kako se liberalci ljudstva boje. Katoliško politično društvo v Bovcu na Goriškem je prosilo goriški deželni zbor, naj se volilni red za deželni zbor in trgovsko zbornico spremeni in razširi. Krščanski misleči poslanci so zahtevali, naj se še v tekočem zasedanju predloži dotični načrt postave. Liberalni goriški vodja Tuma je strastno nasprotoval predlogu, češ, da ljudje niso zreli za spremembo! Liberalci Tuma se je vstrašil posebno one točke v resoluciji, ki zahteva, da se deželni volilni red na Goriškem tako spremeni, da sme vsak volilec trgov in mest voliti v domačem kraju, — torej da bi n. pr. volilci slovenskih trgov ne morali romati v Tolmin, ako bi hoteli izvrševati svojo volilno pravico. Ta zahteva je, ako se misli na dejstvo, da je Ajdovščina od Tolmina — dva najsturi oddaljena in da mora volilec, ako hoče vršiti svojo volilno pravico za deželni zbor, romati iz Ajdovščine v Tolmin in ravno tako iz Bovca v Tolmin, tako opravičena, da bi se jej ne smel ustavljati najhujši nazadnjak. Tudi kranjski liberalci so imeli vse polno izgovorov in nasprotstev, predno se je ljudstvu vsaj nekoliko olajšala volilna pravica. Kakor kaže zopet slučaj na Goriškem, je liberalcem v prvi vrsti skrb za mandate in v tej skrbi psujejo celo ljudstvo da je za spremembo volilne pravice nezrelo, da je torej preneumno, da bi odločevalo pri volitvah. Najkrajša pot, da ljudstvo doseže svoje pravice je, da vzame veliko metlo in pomede s pozornosti vse liberalne poslance.

Vprašanje deželni vladi. Ali se pravi to varovati katoliško cerkev, če vlada mirno gleda, kako njen uradni list priporoča svojim bralcem knjige, katere je cerkev postavila na indeks? Na to vprašanje ne pričakujemo odgovora.

Bolčev Pepe v škripcih. Bolčev Pepe je mislil doslej, da je občinsko svetovništvo pravi „kalomon“, ki človeka brez škode spremlja povsod. Najprej mu je ta „kalomon“ odpovedal pri pritožbi, katero je Pepe podal proti volitvi delodajalcev v okrajno bolniško blagajno. Mestni magistrat je njegovo pritožbo odbil in Turk je ostal — na cesti pred okrajno bolniško blagajno. Vse kar mu je ostalo, bile so skomine po voznjah. Sedaj pa se je Turku še nekaj hujšega pripetilo, kar utegne s par porcijami ričeta zaključiti njegovo kandidacijo v okrajno bolniško blagajno. Ko je namreč Jožef Turk videl, da je pri volitvah delodajalcev propadel, pričel je insultirati komisijo v družbi svojih prijateljev Ludv. Štricelja ml., Trošta Karola in Simona Galina, na tak način, da so sedaj dotični sodnijski akti proti njemu in njegovim tovarišem izročeni državnemu pravdnistvu, ker so na okrajnem sodišču spoznali, da ima to obnašanje znake hudodelstva javne nasilnosti.

Vzor liberalcev. Kakor smo zadnjič poročali, blišči se poleg Antona Martina Slomška, Ivana Tomšiča in drugih imen poštenih slovenskih mož na poslopju nove mestne ljubljanske dekliške šole tudi ime „Rousseau“. Ta Francoz Rousseau je bil večkratni tat, zapeljal je več žensk, vero je spreminjal kakor kača kožo, za nobenega svojega otroka ni hotel skrbeti, ampak je vse dal v najdenišnico. Edino pametno je v svojem življenju Rousseau povedal tedaj, ko je dejal, da se morajo otroci izrežati bolj po naravi. Ali menda radi tega zasluži, da se njegov ime pribije na dekliško ljudsko šolo? Liberalci so se prav pošteno osmehili, da so pribili na poslopje za vzor bodočim slovenskim materam ime človeka, ki je tudi učil, da se mora človek povrniti zopet v „prvotno“ divje stanje nazaj, kjer ni razločka med mojim in tvojim, ampak kjer brez kraljev in brez zasebne posesti žive vsi srečno in „naravno“, brez znanosti in umetnosti, kakor divjaki po gozdih. Ako imajo liberalci takega človeka za svoj „vzor“ bodi odločno pa protestujemo, da bi ga usiljevali za vzor naši mladini! Ako se potrdi res, da na poslopje pribijejo tudi ime Miroslava Maloverha in drugih svojih mož, tedaj bomo o tem še govorili.

Moderno. Nekje so imeli prvo obhajilo. Mati je spremila sinka v cerkev, in ljudje so pravili kako je ves čas med svetim opravilom pobožno molila. Tudi je povsod zraven, kjer se napravi kak bazar ali kaj podobnega v dobrodelne namene. Ta mati pa je čistokrvna liberalka v tistem kraju in podpira liberalizem, kjer le more. To je danes med neke vrste ženskami moderno. Liberalne morajo biti, ob enem pa se kažejo pobožne ker je pobožnost tudi nekaj takega, da v očeh ljudi človeka povzdigne in mu da nekaj sijaj. No, mi se ne bojimo, da bi grešili s predrzno sodbo, če rečemo, da je taka pobožnost farizejska, in sicer farizejska v polnem pomenu te besede. Naše „moderne inteligentne“ služijo dvema bogovoma.

Iz Tržiča. (Raznotero). V nedeljo 14. t. m. priredi katoliško izobraževalno društvo sv. Jožefa izlet na Brezje. Zbirališče udov bo društveno stanovanje, odkoder bodo odhajali ob 1/4 8 z razvito zastavo. Na Brezji bo ob 10. uri sv. maša s primernim nagovorom in pa sv. maši pete litanije M. B. Petje bodo oskrbeli društveni pevci. Nevarno se je vžagal nedavno neki popirniški delavec. Prepeljali so ga v Ljubljano v bolnišnico. Isti dan pa so se s sekuro poskovali še tri druge osebe. Pri sv. Ani je ondotno vodstvo rudokopa odpustilo več rudniških delavcev vsled pomanjkanja rude. Pred tednom so se spopadli vročevrni črevljarji in usnarji na trgu. Ranjen in ubit ni bil nikdo.

Modriž in c. kr. častniki. Ljudsko veselico so obhajali celjski hajlovci zadnjo nedeljo. Frankfurcarice so plapolale, hajlovci so se nadeli modriža, a kljub temu so se veselice udeležili c. kr. častniki. Frankfurcarica, modriž in c. kr. avstrijski častnik, to pa res spada skupaj!

Spremembe pri deželni vladi na Kranjskem. Deželnovladni koncipisti grof Giovanelli pl. Gerstburg, Oton Merk in Franc baron Lazarini so imenovani okr. komisarji in deželnovladna konceptna praktikanta dr. Ivan Vertačnik in Mihael Angelo Zois pl. Edelstein sta imenovana deželnovladna koncipistoma. — Okr. komisar Anton Klein v Kamniku in. dež. vlade konceptni praktikant Pavel Svetec v Postojni sta pridružena službi pri dež. vladi, okr. komisar dr. Avg. vitez Bannizza v Kranju je prestavljen v Kamnik, okr. kom. Sebastian grof Giovanelli v Ljubljani je prestavljen v Postojno, deželnovladni koncipist baron Gussich je pridružen ljubljanskemu okrajnemu glavarstvu, deželnovladni konceptni praktikant dr. Viktor Vincenc Schwegel pride k okr. glavarstvu v Kranj.

Slovenski abiturijentje v Mariboru prirede veselico v soboto, dne 27. julija t. l. na vrtu „Narodnega doma“ v Mariboru. Pri koncertu in plesu svira sl. veteranska godba. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina: Za osebo 1 K, za obitelj (3 osebe) 2 K 40 v, za dijake 20 v. Blagajna se odpre v soboto, dne 27. julija ob 6. uri zvečer. O slabem vremenu se vrši veselica v veliki dvorani „Narodnega doma“. Ker je čisti dobiček namenjen za Prešernov spomenik, se preplačila hvaležno sprejemajo.

Važen nov dobrodelni zavod pri Ljubljani. Kongregacija Salezijancev je sedaj definitivno prevzela v svojo last graščino Rakovnik pri Ljubljani, kjer se v mesecu oktobru letos naselijo gojenci z voditelji duhovniki in prično svoje blagonsno delovanje. Srečke, ki jih je izdalo svojedobno društvo za zgradbo zavetišča in vzgojevališča, se zopet razprodajo kakor je razvidno iz današnjega oglasa. Zrebanje se vrši nepreklicno 30. decembra letos. Ker je čisti dohodek te loterije določen tako eminentno dobrodelnemu namenu, je pričakovati, da se dobrotniki v Ljubljani in po deželi brezdvomno odzovejo prošnji društva za obilen nakup srečk efektne loterije. Uprava loterije je sedaj v novih rokah.

Socijalni kurzi „Gospodarske zveze“. Vsled sklepa „Zvezine“ skupščine z dne 28. maja t. l. napravi „Gospodarska Zveza“ v Ljubljani praktični kurz o knjigovodstvu kmetijskih zadržev ter ponavljalni kurz hranilnic in posojilnic. Ta kurza vršila se bodeta v času od 4. do 10. avgusta v Ljubljani. Ker je število udeležencev omejeno, pro-

simo, da bi se blagovolili gospodje, koji se jih želijo udeležiti, najkasneje do 25. julija pri „Gosp. Zvezi“ pismeno ali ustmeno zglasiti, da se zamore potem vse potrebno pripraviti. Za stanovanje udeležencev, koji bodo na to reflektirali, bode „Gospodarska Zveza“ skrbela, druge stroške pa bi moral nositi vsak sam. Omeniti je, da se bode letos vršil še jeden tak kurz v prvi polovici meseca decembra.

Novomeški vodovod se že dela. Pred delom v ponedeljek je imel cerkveno slavnost mil. prošt novomeški g. dr. Sebastijan Elbert ob navzočnosti odličnjakov in delavcev.

Žensko za maturantino imeli so letos na ljubljanski gimnaziji. Ime te maturantinke je Olga Schulze iz Reke. Prebila je zrelostni izpit z dobrim uspehom ter se sedaj hoče posvetiti zdravništvu. Gimnazijskih predmetov se je učila privatno.

Priporočamo restavracijo v mariborskem „Narodnem domu“ vsem katolikom najtopleje, ker se vsakdo tam lahko posluži „Slov. Naroda“, ne dobi pa na zahtevanje, niti „Slovenca“ niti „Slovenskega Lista“ in se s tem kaže nepristranost odločilnih faktorjev.

Umrli je v tukajšnjem uršulinskem samostanu č. mati Uršula Merhar. — Umrli je v Ljubljani g. Anton Malič, pomožni uradnik pri dež. sodniji.

Promoviran je bil 8. t. m. na Dunaju č. g. Josip Jerše doktorjem bogoslovja.

„Der Süden“, glasilo za politične, kulturne in gospodarske koristi Hrvatov in Slovencev, ki so ga leta 1898. na Dunaju ustanovili nekateri hrvatski in slovenski poslanci, je po sklepu ustanovnikov koncem julija t. l. nehal izhajati. Ker je za list še mnogo stroškov poravnati, prosi upravnništvo lista one gg. naročnike, ki so za l. 1899. ali 1900, 1901 na dolgu, da blagovolé zaostalo naročnino čim prej pošlji pod naslovom: „Der Süden“, Wien, I. Plankengasse 4.

Krepka ženska. V Ljubljani je te dni na Marije Terezije cesti delavka I. Šifer iz Golnice porodila otroka, in ga je sama v predpasniku zavitega prinesla na policijsko stražnico na Radeckega cesti. Policaji so poklicali na pomoč babico Ivano Ogrinovo. Iz stražnice so porodnico prepeljali z rešilnim vozom v deželno bolnico.

Velika dobrodelna slavnost. Slovensko delavsko pevsko društvo „Slavec“ v Ljubljani priredi jutri v nedeljo, dne 14. julija veliko dobrodelno slavnost v spodnjih prostorih, na vrtu in v areni „Narodnega doma“ v korist pogorelcem v Kropi, Gorenjivasi, Dobrunjah in Bizoviku. Iz posebne prijaznosti sodelujejo: Velečastite narodne dame pod vodstvom prvomestnic tukajšnjih ženskih društev, gg. Ignacij Borštnik iz Zagreba in operni pevec Josip Noll; sl. vojaška godba c. in kr. pešpolka št. 27 in sl. „Ljubljanska meščanska godba.“ — Vstopnina 50 vin. za osebo, otroci do 10 let prosti. Preplačila se z ozirom na dobrodelni namen hvaležno sprejemajo. — Vspored: I. del. Od 7. do 8. ure na vrtu promenadni koncert „Ljubljanske meščanske godbe“. II. del. Od 8.—9. ure v telovadni dvorani (uhod iz vrta) pevski koncert s sodelovanjem vojaške in meščanske godbe. III. del. Od 9. do 12. ure na slavnostno razsvetljenem vrtu in v okrašenih „Areni“ ljudska veselica. IV. del. Od 9.—12. ure v telovadni dvorani (uhod iz vrta) ples, pri katerem sodeluje meščanska godba. Ob neugodnem vremenu vrši se „promenadni koncert“ in „ljudska veselica“ v telovadni dvorani in stranskih prostorih, „pevski koncert“ in „veliki ples“ pa v zgornji veliki dvorani in stranskih prostorih „Narodnega doma“.

Nesreča v planinah. V planini „Klek“ na Gorenjskem našli so pastirji dne 5. t. m. mrtvo truplo umirovljevega ljubljanskega magistratnega tajnika dr. Ivana Jana, ki je bil padel 300 m. visoko čez pečino in se ubil. Zadnji čas se je dr. Janu zopet ponovila bolezen nevrastenija.

Strašno neurje. Iz Griž na Štajarskem se poroča: Dne 5. t. m. razsajalo je po Savinski dolini strašno neurje. Okrog Žalca in Griž bila je toča, in je treskalo, da je bilo groza. Strela je užgala na dveh krajih; skupnemu delu treh požarnih bramb zahvaliti se je da se je ogenj omejil le na užgana poslopja.

Umora sumljiv. V Vucenici na Štajarskem so prijeli Miklavža Mikliniča, ker je na sumu, da je umoril svojo ženo.

V Šklednju pri Trstu so položili pretekli teden k večnemu počitku zemske ostanke mladega učitelja g. Lovra Sanciina, ki je vstvaril v Šklednju narodni orkester, pri čegar prvem nastopu v nedeljo teden je bil še navzoč.

Čudna žival. V Mengšu pri Kamniku na Gorenjskem se je pri nekem posestniku izvalila gos, ki ima 4 noge in 4 perutnice.

Deželni zbor kranjski je v seji dne 9. t. m. sklenil: „V svrhu izvršitve sledečih priredb, naprav in dela v deželni bolnici se dovoli: 1. Za ustanovitev domače lekarne za deželne dobrodelne zavode 9000 K; 2. za vpeljavo plina 6000 K; 3. za napravo stružnice 1400 K; 4. za popravo obzidanih sestavin pri kotlih ter pretlakanje v poslopji za kotle 700 K; 5. za napravo še ene kopalne sobe v ginekološkem paviljonu 250 K.“ Domačo lekarno v deželni bolnici bode vodilo nekaj usmiljenih sester, ki so v tej stroki napravile vse izpite. Zgačilno je kako so liberalci pri tej zadevi molčali! Takrat so jim dobre usmiljene sestre, ko prihranijo deželi velikanske stroške. Vseh stroškov za dež. bolnico je za l. 1901. proračunjenih 265.014 kron, za blaznico 22.441 kron, za najdenišnico 7762 kron. Posl. Schwegla predlog, da dež. uradniki ne smejo kandidovati se je odkazal odseku. Deželni pripevek komisiji za agrarne operacije se je zvišal na predlog poslanca dr. Papeža na 50.000 kron. Rešile so se razne prošnje: Prošnja mlekarke zadruge v Hruševju za brezobrestno posojilo 4000 K se izroči dež. odboru v primerno rešitev. Posl. Zelen prošnjo toplo priporoča. Dež. odboru v rešitev se izroči tudi prošnja kmetijskega društva v Cerkljah za podporo k popolnitvi mlekarne. Prošnja L. Oblaka za podporo se izroči dež. odboru v rešitev, prošnja L. Peljhana za podporo se odkloni. Prošnja županstva v Brunicah za podporo k šolski zgradbi se odkloni, ker se morajo prošnje za šolske namene vlagati potom dež. šol. sveta. Učit. vdovi Fil. Vidmar se zviša pokojnina za tri leta na 300 K, vpokojeni učiteljici Ani Bauer na 500, istotako Ivani Tominc; prošnja Gabrijele Treven, učit. sirote, se izroči dež. odboru v rešitev. Dež. odboru se izroči tudi prošnja županstva v Mozelj za podporo vsled toče. Posl. Pakiž prav toplo priporoča, naj bi dež. odbor z ozirom na revščino in veliko škodo dovolil izdatno podporo. Prošnja županstva v Hrenovicah za podporo k napravi vodnjaka na Vel. Brdih se izroči dež. odboru v rešitev. Društvu za obdelovanje ljubljanskega barja se dovoli 200 K podpore. Načrt zakona o preložitvi okrajne ceste Tacen Skarucina, Vodice v Tacnu in na progi Smartno Povodje se sprejme in dovoli 6000 kron podpore. V cestnem okraju Kranjskem se naslednji občinski cesti uvrstite med okrajne ceste: Cesta, ki se v Hotemažah odcepi od Kokrske državne ceste ter pelje v Olševke; cesta, ki se pri Godelmanovi hiši na Trati odcepi od okrajne ceste Sp. Bernik-Cerklje-Visoko ter pelje v Adergaz, oziroma do ondote šole. Zbornica je dovolila novomeškemu okrajnemu cestnemu odboru za preložitev okrajne ceste med Bršljinom in Prečino 2000 K podpore. Glede ogledovanja mrličev so se sprejeli naslednji predlogi upravnega odseka po poročilu liberalnega poslanca Šubica: Občine so opravičene, za ogledovanje mrličev, katero jim je naročeno na podstavi zakona z dne 30. aprila l. 1870., drž. zak. št. 68, pobirati pristojbine do najvišjega zneska treh kron od vsakega mrliča. Določitev visokosti pristojbin v mejah tega najvišjega zneska pristoji obč. odboru; dotičen sklep pa mora odobriti dež. odbor ter je isti razglasiti, kakor je v kraju navada. Te pristojbine se stekajo v obč. blagajno, zaračunajo se kakor drugi občinski dohodki ter se porabijo v delno pokritje stroškov za oskrbovanje opravil, ki so odkazana občinam po prejšnjem zakonu. Plačevati mrliškega oglednika je dolžnost občine ter spada to k ravnokar navedenim njenim izdatkom. Mrliški oglednik sam nima pravice, za izvrševanje mrliškega ogledovanja zahtevati plačila od strank ter tudi ne sme pobirati pristojbin. Pristojbina za ogledovanje se plača iz zapuščine ogledanega; če pa ni zapuščine ali pa če ista ne zadostuje, jo plačajo

tiste osebe ali zakladi, kateri so zavezani plačati pogrebne stroške. Na dolgu ostale pristojbine iztirjajo se z zakonitimi prisilnimi sredstvi (§ 84. obč. reda). Posl. Pfeifer je govoril proti tem predlogom, češ, da je bilo pričakovati nov red za ogledovanje mrličev, a dobilo se je samo načrt glede uredbe pristojbin, torej zakon, ki nalaga občinam novo breme, nov davek, posameznim gospodarjem pa tudi nepotrebna pota do oddaljenih županstev, a poročila ni, da se bode ogledovanje tudi redno izvrševalo, ali da se ne bode izvršil pokop navidezno mrtvega. Kakor vedno bili so tudi to pot liberalci gluhi za ljudske pritožbe. Poslanec Košak je poročal o deželnega odbora izkazih glede davkov ter je predlagal naj deželni odbor deželnemu zboru predloži primerne nasvete glede znižanja hišno-najemninskega davka in priklad. Obvelja. Dalje je poročal na podlagi izkazov finančnega ravnateljstva o davkih in prikladah na Kranjskem v v letu 1899. Po teh izkazih je dežela Kranjska leta 1899 vseh cesarskih realnih davkov imela 879.526 gld. 44 $\frac{1}{2}$ kr., raznih obrtnih in osebnih davkov 690.900 gld. 73 $\frac{1}{2}$ kr. Priklad od realnih davkov pa je dežela plačala 613.835 gld. 19 kr., od osebnih davkov pa 271.101 gld. 33 kr.; vsega skupaj torej 2.455.363 gld. 70 kr. Ljubljana je od tega plačala po tem izkazu 604.680 gld. 15 kr., ali približno 24,7 odstotkov, ostala dežela pa 1.850.683 gld. 55 kr., to je okoli 75,3 odstotke. Zbornica je vzela to poročilo na znanje. Razni poslanci posebno pa poslanca Žitnik in Pfeifer so ostro prijemali vlado, da se davkoplačevalcem čisto odmerja davek od dohodkov, katerih morebiti nimajo. Deželni odbor naj izposluje podatke o dejansko vplačanih davkih in prikladah, da bode že jedenkrat na čistem, koliko dežela dejanski plača davka in priklad, v določenem letu. Poslanec Ažman se je v seji dne 11. t. m. pritoževal, da se tako počasi dobi dovoljenje za pokop ponesrečencev. Za pokojnega dr. Jana je prišlo dovoljenje še-le 9. t. m., a dr. Jan se je ponesrečil že 3. t. m. Poslanec je pozival urade, naj so v tem oziru malo točnejši. Dalje je poročal posl. Ažman o ljudskih in srednjih šolah. V splošni razpravi se je predlagalo, naj bi se strožje izvrševal zakon o pokopčevanju hroščev in črvov. Nadalje naj deželni odbor naprosi dež. šol. svet, da dovoli vsaj za 14 dni meseca maja po eno uro zjutraj prostega časa šolski mladini po deželi, da obira in pokončuje hrošče. Glede pouka nemškega jezika na šoli Toplice-Zagorje se je dež. odbor pritožil na učno ministerstvo, zakaj se na tej šoli že v prvem šolskem letu vsiljuje nemščina kot obvezni predmet. Ministerstvo je pritožbo odbilo, na to se je dež. odbor pritožil na upravno sodišče. Dež. odbornik Povše dostavi, da upravno sodišče še ni rešilo pritožbe. V imenu odseka predlaga poslanec Ažman: Dež. odboru se naroča stopiti v dogovor z dež. šol. svetom, naj bi se učencem slovenskih vspešnih na realki dala prilika, da se morejo poučevati tudi v italijanskem jeziku. Dalje je bil sprejet predlog: Dež. odboru se naroča, naj stori potrebne korake, da se 2. deški rokotovski pouk označi kot važen del ljudskega pouka; 2. da se osnuje posebno nadzorstvo za ta pouk in določijo tudi stalne nagrade; 3. da se za ljudske učitelje uvedejo v ta namen tečaji na c. kr. obrtni šoli. Zbornica na to vsprejme načrt zakona, po katerem se okrajni cesti Toplice-Vavtavis in Toplice-Podturn uvrsti med dež. ceste. Ob enem dovoli zbornica polovico stroškov, ki so proračunjeni na 28.000 kron. Dalje zbornica sklene: V cestnem okraju škofjeloškem nahajajoča se občinska cesta od vasi Češnjica do vasi Rudno se uvrsti med okrajne ceste. Zbornica vsprejme načrt zakona, po katerem se okrajna cesta od Kranja do Loke uvrsti med deželne ceste. Poslanec Modic na to poroča o prispevku za popravo mostu čez Kolpo med Vinico in Pribanji, ta predlaga: Železna zgradba poškodovanega mostu čez Kolpo med Vinico in Pribanji, katera je dogovorno s kraljevo hrvatsko deželno vlado izvršiti leta 1902, se odobri ter dovoli na deželo Kranjsko odpadli prispevek k stroškom v znesku 16.340 K. Sprejeto. Železnično ministerstvo prosi za prispevek k gradnji bohinske železnice in one skozi Karavanke. Se odkloni. — Prihodnja seja je danes.

Imenovanje. Č. g. Ivan Bohanec, župnik svetinjski, je imenovan kn. šk. duh. svetovalec, čestitamo.

Pri Celju na grajščini Lanof je umrl c. kr. ministerjalni svetnik in konzul g. Konrad Vasič. Nikdar ni zatajil svojega slovenskega rodu!

V Železnikih je umrl nenadoma župan Luka Košmelj v starosti 41 let.

Romanje v Lourdes. Hrvatski odbor za prireditve romanja v Lourdes javlja, da romanja letos ne bo, ker se je večina udeležnikov izrekla proti vspredu, kakeršnega je določila Cookova potovalna družba in ker ni bilo možno doseči posebnega vlaka. Tudi romanje Slovencev v Lourdes letos ne bo.

Kaj delajo naprednjaki drugod. — V Marseillu na Francoskem so hoteli napredni liberalci vdreti v cerkev ob veliki slovesnosti, da bi jo onemogočili. K sreči so cerkveni predstojniki izvedeli za to namero prej in so zaprli vrata. Ko se je služba Božja končala, so naprednjaki pobožnemu ljudstvu žvižgali. V Villanovi na Španskem ni hotel naprednjak učitelj peljati otrok k procesiji sv. R. T. Ker se je temu uprl tamošnji župnik, šel je učitelj na njegov dom ter ga z nožem umoril. — V Devain-u na Francoskem je liberalno županstvo škofu prepovedalo birmovati. Taki so liberalci! Kardelajo zdaj po Francoskem in Španskem, to bodo delali danes leto pri nas, ako jim pustimo, da bo njih veljala. Zatorej na noge, možje, ki ste naše stranke.

Vodstvo okrajnega glavarstva Kranj se je poverilo dež. vladnemu tajniku g. Alfonzu Pircu.

Z Gorenjskega se nam piše: Na celem Gorenjskem ni ne jednega advokata naše stranke. Vse kar je advokatskega in notarskega je liberalno. Mi tepci jih pa podpiramo in jim okroglo novce na kup zlagamo. Sami smo torej krivi, če nas liberalci peste, zakaj pa jim dajemo v roke gmotna sredstva, ki jih potem porablja proti nam. Zadnji čas bi bil, da se na Gorenjskem naseli kak advokat našega mišljenja. Čemu so v Ljubljani drug drugemu na potu? Zaslužka bo imel dovolj, če ne bo odiral. Liberalcev so že naši ljudje siti!

Iz Idrije, 3. julija. Včeraj dne 2. jul. bila je pri nas po dolgem prestanku občinska seja, v kateri se je med drugim imenoval vodja novi realki, podelila občinska pravica več prosilcem itd. Pojasnila nam je pa tudi ta seja neko notico v zadnji Jednakopravnosti, katere do sedaj nismo mogli umeti. Naš listič piše namreč o cerkvi na pokopališču „da jo je občina popravila, da se pa sedaj za njo živi krst ne zmeni, da je farška malha brez dna, ker zopet se hoče naj občina odpre svojo blagajno, da bo lažje kak stotak šel za škofove zavode.“ Tako piše Jednakopravnost že 29. junija, a seja, v kateri se je to razpravljalo, je bila še-le 2. julija. V tej seji je prebral g. župan uradno pismo mestno-župnega urada v Idriji, v katerem se uljudno popraša, boli občina streho na pokopališčni cerkvi popravila, ali ne. V pismu se pove, da je občina samovoljno vzela raz strehe opeko, jo porabila pri neki drugi svoji hiši, a s kositarjem pokrila cerkveno streho. Pred par leti je streho zopet občina popravila, in lansko leto je še g. župan ukazoval okoli cerkve, kakor da bi bil le on gospodar. Na ta dejstva se je opiral g. dekan in pokazal kako je streha zopet slaba, da ni odlašati s popraviljanjem, in vljudno vprašal, ali misli občina to storiti, ali ne. In očitno z ozirom na to uljudno uradno uprašanje prinese Jednakopravnost dne 27. junija robato predavanje o „farški malhi brez dna“. Kako je Jednakopravnost o tem mogla pisati še predno se je vršila javna seja 2. julija, bi bilo dobro izvedeti. Se ve brez ocvirka ne sme biti v Jednakopravnosti kaka notica o duhovnikih. Gotovo se jim je imenitno zdelo in domišljevali si Bog ve kako modrost so napisali „o farški malhi ki je v Idriji brez dna, kakor drugod“, kaj pa ko bi si mi ogledali malho zalagatelja Jednakopravnosti? Konstatujemo za sedaj le-to: Idrijska duhovščina plačuje na davkih več v g. županovo malho, kakor on v farško. Še nekaj o malhi: Ko ste bili g. zalagatelj Jednakopravnosti izžrebani za župana, bilo vam je dovolj, da smo Vam davkoplačevalci dali na leto 600 kron v vašo malho. Komaj pa ste iz prakticiranja prišli, ste pustili v njo od-

šteti še enkrat toliko, to je letnih 1200 kron. S podvojeno plačo moralo bi se tudi podvojiti delovanje v prid davkoplačevalcev. A kaj vidimo? Toliko ubogih rudarjev prosi sprejema v mestno občino, kar jim je postavno zagotovljeno. A šele 2. julija se razpiše sejo, dasi imajo že od novega leta sem pravico biti sprejeti v občino, v kateri so brezmadežno živeli določeno število let. Torej pol leta naj čakajo kakor na milost. In ko potrebujejo izkazila kam so pristojni, ga iščejo tu in tam. V rojstni občini mu pravijo, v Idriji se oglasi, tam si sedaj postavno domačin, v Idriji mu pa pravijo, še ni bilo seje, še nisi sprejet. Ubogi rudar ima pa pota in stroške!

Razne stvari.

Newyorški anarhisti so praznovali te dni spominsko slavnost po pokojnem Gaetano Bresci ki se je obesil v ječi. Vstopnine je bilo 25. ct. in 4000 radovednežev je plačalo napominano vstopnino in niti časnikarski poročevalci niso bili izvzeti. Čisti dobiček je bil namenjen deloma rodbini Brescijevi, ki živi v Hoboken, deloma za — spomenik morilcu italijanskega kralja.

Velika vročina v Zjedinjenih državah.

Kakor se priobčuje uradno, je v zadnjem tednu v Velikem Newyorku 980 ljudi umrlo vsled vročine.

GLASNIK.

Delavske drobtine.

Slovenska krščansko socialna zveza je priredila preteklo nedeljo izlet na Šmarno goro, katerega se je udeležilo tudi društvo sv. Jožefa iz Tržiča in „Kat. rok. društvo“ iz Vrhlike z zastavami, dalje mešani zbor iz St. Vida in delavci iz Medvod, Vevč, Železnikov in drugih bližnjih in daljnih krajev. Pri ljudski veselici so nastopili trije pevski zbori, a vrhniški tamburaši so pokazali, da laskava pohvala izrečena o njih v zadnji številki „Slov. Lista“ nikakor ni bila pretirana. Na svidenje tudi drugo leto na Šmarni Gori! Naj se uresničijo besede „Slovenec“ ki opisujejo cerkveno slavnost pravi: „Ob teh voličastnih trenutkih, ko je iz sto in sto grl dvigala se hvalnica Mariji, se je položil temelj vsakoletnemu skupnemu zbirališču krščansko socialnih društev pri Mariji na Šmarni gori! V resno razmotrivanje priporočamo vsem društvom od blizu in od daleč, da bi bilo velikega pomena, ko bi se vsa naša društva vsako leto v prvih dneh meseca majnika sešla na Šmarni Gori, ki je nekako v sredini dežele, in tu po vzgledu naših prednikov priredila vsakoleten svoj „shod“. Nepopisnega pomena bi bilo to za razvoj krščanske misli mej Slovenci!“

Mestni delavci v Ljubljani. Občinski svet ljubljanski je pred kratkim sklenil mestnim delavcem določiti delavni čas z 10 urami na dan in zvišati jim plačo v znesku 42 helarjev na uro. Delo ob nedeljah in nočno delo se plača bolje, nego navadno dnevno delo, družinam, katerih očetje morajo k orožnim vajam, dovolili so mestni očetje podporo v znesku polovice plače za čas orožnih vaj; nadalje je sklenil občinski svet ustanovo delavskih odborov, kakor tudi je dovolil vsem polnoletnim delavcem volilno pravico. Z 25 letom sme tudi vsak delavec vže voljen biti; za slučaj bolezni, starosti in delonezmožnosti so pa itak vže delejci zavarovani! Tako se godi mestnim delavcem v Ljubljani — mislil si bode morebiti kak liberalci na deželi in blagroval Hribarjevo skrb za delavce. A kaj še, oni občinski svet, v katerem je svoječasno krilate besede „delavstvu ni pomagati“ izustil veliki delavski prijatelj visoki „baron“ nima toliko skrbi za svoje delavce. — Za vsako stvar ima ljubljanski občinski svet denar. Prekopavajo se ceste po trikrat, štirikrat, gradi se imeniten most, kupujejo se za drag denar davkoplačevalcev posestva za nove kanale in nove ceste, regulacija cest stane veliko, za vse, vse se dobi denar, samo za mestne delavce ne stori se pa prav nič. Kedaj so bile že zvišane plače mestnim uradnikom in uslužbencem,

kar je bilo popolnoma pravično, če prav po ljubljanski navadi nekoliko kasno, toda onim, ki bi bili zboljšanja plač najbolj potrebni, mestni delavci še sedaj garajo za 75 kr. na dan! Za mestne delavce slavni občinski svet ljubljanski nima niti srca niti veselja vsaj kaj malega zanje storiti. Posredovalnica za službe ni brezplačna, pod klop so bili vrženi nasveti policijskega svetnika Podgorška ki je nasvetoval ločitev dela iskušočih po spoli in čakalnice, kjer bi bilo možno brezposelnim imeti nekako zbirališče in bi jim ne bilo potrebno po cestah se potikati. Lani stavl je isti gospod svetnik nasvet o ustanovitvi samostojne blagajne za zavarovanje mestnih delavcev za slučaj bolezni in, če se ne motimo, tudi za slučaj onemoglosti. Predlogo popravil je župan Ivan Hribar sam in je bila razprava o tej vže v klubu občinskih svetnikov in tudi v občinskem svetu se je prilikom ta predloga slovesno naznanila. Žalostno zaslugo pridobil si je ranjki notar g. Ivan Gogola, da je v klubu s svojim uplivom in s pomočjo nekega drugega c. kr. občinskega svetnika tudi jurista pokopal imenovano delo katero je priporočal in popravil župan sam. Predlog je šel ad akta v zaprašen arhiv mestnega magistrata in ne ve se, če bode v doglednem času zopet zagledal beli dan. Bolni mestni delavci izpostavljeni so največji bedi, skozi štiri tedne vrže se jim nekaj soldov miloščine in potem pojdi z družino živ v zemljo, ker razumljivo je, da si delavec pri borih 75 kr. na dan pač ničesar ne more prihraniti. Delavci ljubljanskega mesta nimajo niti delavskega reda, izpostavljeni so popolnom milosti in nemilosti nekaterih priganjačev in nimajo lahkega dela. Čiščenje cest in druga taka dela spadajo mej najbolj umazana dela. Znano bode itak, da življenje v Ljubljani ni najceneje, reorganizacija mesta po potresni katastrofi podražila je nerazmerno stanovanja in druge potrebščine, tako da ljudem z 75 kr. na dan pač ni lahko, skoro nemogoče shajati. Občinski svet, ki je delavcem zboljšal stanje v okviru označenem v začetku te razprave, je bil občinski svet v Berlinu na Nemškem, — naš občinski svet pa že leta in leta kuje volivno pravico delavcem v občinski zastop, ne da je pa ne. Ali se boji, da bi po razširjenji iste ne prišel v občinski zastop morebiti kak po potu in delu dišeč človek in bi kak eleganten doktor v občinskem svetu vsled tega padel v omedlevico? Take nesreče seveda se je pa treba bati in se pred njo zasigurati s tem, da se volivne pravice ne razširi. Delavcem in njihovim prijateljem treba bode jedenkrat resno besedo spregovoriti z občinskim svetom ljubljanskim!

Z Dunaja. (Strankarski shod avstrijskega kršč. soc. delavstva.) Na praznik sv. Petra in Pavla se je vršil strankarski shod kršč. soc. delavcev na Dunaju. V petek vže je došlo nekaj delegatov na Dunaj, katerim so dunajski tovariši priredili skupni večer v „frančiškanski kleti“. V jutru dne 29. služil je v cerkvi sv. Štefana č. g. katehet Bittner sv. mašo, katere so se udeležili delegatje, ki so po maši korakali skupno in s pripetimi belimi nageljni v zborovalni prostor, kar je zbudilo v osrednjem mestu mnogo zanimanja. Ob 1/210. uri je otvoril zborovanje predsednik strankarskega zastopstva Kunšak z pozdravom navzočim delegatom. Prebralo se je pismo župana dr. Luegerja, v katerem opravičuje svojo odsotnost in želi shodu najboljšega uspeha in solidarnosti. Na to se je volilo predsedstvo in volivna komisija. Ko je prevzel predsedstvo Fischer hoteli so nekateri iz skoro ničevih razlogov delati sitnosti, ker se jim ni moglo vstreči, so odšli. Na to je poročal Kunšak o delovanju strankinega odbora, katerega poročilo se je odobrilo in poročevalcu izrekla zahvala. O spremembi programa je poročal g. Bittner ter pripomnil, da so točke zadevajoče šolo, zasebno last, kredit in banke, delavni čas, plačo ter otročje delo nadrobneje izdelane, točke o davkih, državnih dolgovih, militarizmu, delavskemu varstvu, obilnem nadzorstvu in upravi pa so nove. Ko utemelji program, predlaga podrobno razpravo. O posamnih točkah se je razvil interesanten razgovor in to posebno o zavarovanju za slučaje bolezni in nezdod. Vsprejela se je tudi točka, da se odpravi delo po kaznilnicah, nasproti pa se je odklonil predlog za odpravo

akordnega dela. Sprejel se je tudi predlog za zahtevo še enkrat tolike plače za večerno delo. Istotako se zahteva prost sobotni popoldne za delavke. Kot zadnja točka programa ki je vzbudila živahno debato se glasi: „Mi zmetujemo razredni boj kot tačega, izjavljamo pa na drugi strani za neobhodno potrebno, da se vse krščansko misleče delavstvo Avstrije v svoji stranki samostojno organizuje in da se delavske organizacije raznih pozitivnih krščinskih strank združijo v izvršitev tega programa.“ Ko je referent g. Bittner priporočal to besedilo programa v vsprejetje, oglasil se je g. Aksman k besedi ter je pobijal besedo „samostojno“, ako bi se to izvršilo bi bila krščanska socijalna delavska stranka izjema vseh strank, tudi socijalna demokracija ni delavska stranka, marveč hoče zastopati vse stanovce. Ugovarjal mu je Mender in navedel da se opaža posebno mej obrtniki samostojna organizacija, kar pa morejo v kršč. soc. stranki obrtniki, morejo tudi delavci. V Nemčiji so kršč. soc. delavci samostojno organizovani in vendar delajo za povzdigo stranke. Tudi pri nas se je ločilo delavstvo za kršč. soc. stvar, obžalovati je le da se jim takoj podtika izdajstvo, kakor hitro se hočejo samostojno organizovati. Gosp. Aksman pravi, da bi se z samostojno organizacijo izvršil kolosalni preobrat, ker bi obrtniki in kmetje v tem videli nasprotstvo sebi in bi se odtegnili. Drugi delegatje so sploh povdarjali, da je povsodi zaneslo delavstvo prvo soc. gibanje in obrtniki so se šele potem pridružili; to se bode tudi nadalje godilo. Za resolucijo je govoril kot glavni govornik Preier, proti pa Schoiswohl. Lassman je predlagal glasovanje po imenih. Za resolucijo je glasovalo 85 proti pa 18 delegatov, šest pa se jih je odstranilo. Popoldne se je obravnavalo o organizaciji in pripomočkih za organizacijo. V dosego organizacije se sklone pobirati strankine doneske po štiri helerje za osebo na leto. V strankin odbor so bili voljeni, Anderle, Aksman, Bittner, Fritsch, Chibra, Kunschak, Lassman, Mender, Schwarz, Preijer, Schaurhofer, Sihart, Jehli, Gostinčar, Bluha, Preiss. Unterlechner, Schoiswohl, Krondorfer in Rihter. Druge resolucije, ki so se vsprejele, prinesemo v drugi številki. Ob 1/8 uri zvečer je Kunschak zaključil zborovanje s „Slava“ klicem cesarju in papežu.

Odlikovanje krščansko-socijalnega društva v Vevčah. — Strokovno društvo krščansko-socijalnih delavcev v Vevčah je o priliki obnega zbora izreklo zahvalo in udanost nadvojvodi Franu Ferdinandu povodom prevzetja pokroviteljstva nad katoliškim šolskim društvom. Na to udanostno izjavo je prejelo društvo zahvalo N. j. c. k. r. Visokosti z dne 24. junija 1901. Živela katoliška zavest!

Iz Vevč. Tovariši, vevški rudečkarji! Molčali bi o vas, kot bi vas ne bilo na svetu, ko bi nas govoriti ne silila vaša nesramnost, s katero se bahate glede bolniške blagajne v prelepem „Rudečem Praprotnu“. Tedaj nekaj besedij glede bolniške blagajne v Vevčah! Se še spominjate, kako krasno ste pogoreli pri volitvi dveh pregledovalcev! Vi ste oddali 18 glasov, mi 17, in vendar smo mi zmagali! Veste zakaj? Od vaših odposlancev bi bil vsak rad dosegel to častno službo — zato ste kar na več strani razcepili — nam pa ne gré za osebno čast, ampak za splošno čast našega delavstva! Vi lažete v „Praprotnu“, da so naši predlagali povišanje delavskih prispevkov na 6 odstotkov! Lažniki! Od naše strani se je le predlagalo, da naj kljub temu, da je rezervni zaklad že dosegel postavno visotino, vender še plačujejo 3 odstotki — in naj se zato podaljša podpora za ves čas resnične bolezni in ne samo 20 tednov plačuje. S tem predlogom pa je dregnil predlagatelj v sršenovo gnjezdo! Se li še spominjate, kako ste pričeli tuliti: Dol s krajcarjem! Odgovorili smo vam, da zdrav človek že pogreši krajcar — v bolezni pa mu podaljšana podpora prav pride. Vi pa ste godli staro pesem: Kaj bodo ljudje rekli, ker bodo morali toliko plačevati. In na to vašo prazno skrb se je zaslísal klic: Kaj tudi, če plačamo

tudi 4 odstotke — to nas ne bo vničilo! O 6 odstotkih, kot vi sanjate v „Praprotnu“ ni bilo govora! Vi pravite, da smo propadli s predlogom, toda mi smo propadli prostovoljno, ker čakamo ugodnejše prilike, katere se pa vi bojite — takrat se bo pokazalo, na kateri strani je večina.

Spominjate se morebiti še, da vas je eden izmed črnih vprašal: Ali bo rezervni zaklad kmalu narasel do postavne visokosti? — in odgovorili ste: Kmalu, prav malo še manjka, potem bomo prispevek delavcev znižali od 3 odstotkov na 2 odstotka — da bi se pa bolnikom podpora podaljšala, tega pa ne! Kaj ne, vaša skrb je le za danes, za čas bolezni pa naj bomo berači! Lepi prijatelji delavcev! Oni, ki je rekel, da bo rezervni zaklad kmalu dosegel postavno visokost, je član blagajniškega predstojništva — in vendar se zdi, da ne razumeva blagajniških pravil; ne ve, da je že sedaj rezervni zaklad nad postavno višino, da torej nič ne manjka do postavne višine, ampak jo že presega. Kaj ne: Rezervni zaklad mora znašati približno dvakrat toliko, kolikor je bilo izdatkov v enem letu; no pogledimo: v l. 1900 je bilo izdatkov v naši blagajni 11540 K 88 h; dvakrat ta svota znaša 23081 K 76 h. Stanje rezervnega zaklada pa je bilo koncem leta 29017 K 94 h — tedaj je do 5000 K preostanka v blagajni! S tem preostankom bi se pač saj nekoliko lahko pomnožila podpora, dasiravno more rezervni zaklad vsako leto se pomnožiti za dva odstotka. In če plačujemo še nadalje po tri odstotke, bo pomnoženje podpore tem ložje! — Toda srce je treba imeti za delavstvo! Vi samo kričite: Mi smo za delavce! in ko pride priložnost, da bi to skrb v dejanju pokazali, takrat pa se obrnete nasproti delavski koristi! Da, bratci rudeči, dobro se poznamo! Vse vaše vpitje po „Rudečem Praprotnu“ ne pomeni nič drugega kot reklamo za prihodnje volitve za bolniško blagajno! Da se podaljša podpora, do tega mora priti prej ali slej! Toda težko bo poprej kaj, dokler ne bodo pri prihodnjih volitvah govorili vsi polnoletni delavci — in takrat se bo zjasnilo, delavci bodo z veliko večino pokazali, česa želé od bolniške blagajne! Takrat bo odzvonilo vaši prevzetnosti in hinavščini!

Toliko za danes! Če pa hočete še kaj več, bote že zvedeli — postrežem vam lahko z imeni in besedami — saj glavnimi — katere ste govorili!

Kar se tiče konsumnega društva, v katero se neprestano zaletujete — vedite, da si boste prej vse buče potolkli, predno uničite to društvo, v katero zahajajo ne samo naši privrženci, ampak tudi pametnejši iz vaše stranke.

Vi navajate v svojem „Praprotnu“ popačena imena, s katerimi hočete smešiti naše moze. Toda pomnite dobro: Vsa Vaša napadanja nas ne bodo omajala! Seveda, hudega nam očitati ne morete, zato pa se igrate z imeni! — Kaj ne; vaša reč tako počasi napreduje — ali bolje rečeno hitro peša — od tod Vaša jeza — od tod Vaše polževe pene! Bog živi delavsko edinstvo na krščanski podlagi!

Eden izmed onih, ki so bili pričujoči pri obnem zboru bolniške blagajne.

Krščanski socijalci za male obrtnike. Večina nižje-avstrijskega dežel. zbora je storila važen korak v pomoč malemu obrtu. Deželni zbor je namreč na predlog krščanskih socijalcev dovolil za sedaj 100.000 kron, katere svota se pa v poznejših letih znatno zviša, v to svrhu, da se ustanove skupni obrati z elektromotri za male obrtnike. Ob enem se je pa sklenilo ustanoviti centralo za prevzemanje večjih naročil, posebno od strani vojne uprave, ki bode potem oddala naročena dela združenim malim obrtnikom. Na ta način bodo nižjeavstrijski obrtniki lahko konkurirali z velikim kapitalom. Seveda treba, da podpira to velevažno podjetje tudi vlada, kateri mora biti v prvi vrsti skrb, da reši malega obrtnika iz pretečega mu pogina.

Penzijske zavode obrtnikov ustanavljajo Ogri. Imajo že tak zavod v Segedinu. V Požunu, Aradu in Mako se slični zavodi tudi že ustanavljajo. O tej za obrtnike jako važni zadevi vrši

se jeseni posvetovanje v Budimpešti. Slični zavodi potrebni bi bili obrtnikom tudi pri nas.

Kako se dunajskim čevljarjem godi. Odposlanstvo dunajskih čevljarjev bilo je v avdienci pri min. predsedniku pl. Körberju. Prosili so min. predsednika za pomoč proti necemu amerikanskemu konzorciju, ki namerava na Dunaju in drugod ustanoviti prodajalne amerikanskih čevljev. V svojem nagovoru naglašal je načelnik Bitza, da od 6000 dunajskih čevljarjev jih ni niti 1000 več samostojnih. Ako ne bi bila deželni odbor spodnjeavstrijski in dunajska občina veliko naročila pri domačih čevljarjih, prisiljeni bi bili čevljarji iskati rešitve v samomoru. Ministerski predsednik je deputaciji „obljubil“ svojo pomoč.

Stavke v Avstriji. V Avstriji je bilo leta 1900. v 844 podjetjih 295 stavk. Pri teh podjetjih je bilo 147.037 delavcev, stavkalo je pa 106.020 delavcev. Uspeh stavk je bil popoln samo v 55 slučajih, v 108 slučajih so delavci deloma zmagali.

Kapitalizem v celi nagoti se pokazuje v postopanju brazilskih plantažnikov. Žetev kave je bila letos tam ogromna, tako da je bilo pričakovati, da bode cena kave precej znižana. Da se to prepreči, t. j. da se blagajne kapitalistov napolnijo s krajcarji siromašnega ljudstva, so dotični kapitalisti sklenili uničiti tretjino žetve; porabili jo bodo za gnoj in marsikdo ki je upal, da si bode lahko privoščil steklenico dobre kave, se lahko pod nosom obriše.

Tapetniki, čevljarji, slikarji in pleskarji zborovali so v Gradcu. Na vseh treh zborovanjih povdarjala se je potreba premembe obrtnega zakona. Tapetniki zahtevali so prepoved razprodaj (Ausverkauf) pohištva, nepošteno konkurence in ločitev trgovskih in obrtnih zbornic. — Čevljarji so se izrekli za ustanovitev prodajaln s surovinami. Dunajčanje so izjavili, da prirede čevljarji pred državno zbornico v prihodnjem zasedanju demonstracijo, če se do jeseni krošnjarstvo ne odpravi. — Slikarji in pleskarji so sklenili prirediti l. 1903. na Dunaju strokovno razstavo in organizirati kreditne zavode za svojo obrt. Nadalje so zahtevali obrtno ministerstvo in se pritoževali o krivicah, prizadetih jim od zavarovalnin na slučaj nezgod in o izkoriščanju obrta od stavbenikov. Sklenili so ustanovljati strokovne zadruge. Zahteve naj bi se uresničile.

Efektna loterija

„društva za zgradbo zavetišča in odgojevališča“
v Ljubljani.

➤ Srečke po 50 vinarjev. ➤

Srečke se dobivajo v odborovi pisarni v Ljubljani, Križanke. — Razpečevalcem se dajo procenti.

(3) 3—1

E. Schmarda

„oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani“ Dunajska cesta šte. 6 (v Schobrovi hiši.) *

Izdaja vozni listov tu- in inozemskih železnic, in sicer: listkov za navadne vožnje za vožnjo tje in nazaj, za okrožna potovanja, priredi tudi romarske vlake i. t. d.

Izdaja vozni listov za vse razrede v Avstriji konces. francoskega parobroda „Compagnie Générale Transatlantique v Parizu“ katerega parobrodi iz Haver-a v Newyork naravnost brez prelaganja vozijo.

(4) 6—1

Na prodaj je

vrtalno orodje ali sveder,

s katerim se išče premog in ruda pod zemljo.

Poizve se natanko pri g. A. Erzinu, trgovcu s premogom v Ljubljani, Poljanska cesta št. 57.

„Glas Naroda“ izlazi svake subote, a u slučaju blagdana u petak. Uredništvo i uprava nalazi se u Preradovićevoj ulici broj 29 (Kukovićeva kuća). Uprava lista uređuje kroz dan od 9 sati u jutro do 5 sati poslije podne. Sa strankama se obično od 4—5 sati poslije podne i na večer od 8—9 sati te nedjeljom i svetecem prije podne od 9—10 sati.

GLAS NARODA

Predplata iznaša za cijelu godinu 6 kruna, za pol godine 3, a za četvrt 1 kr. 50 fil. Za inozemstvo 7 kruna. Pojedini brojevi stoje 12 filira. — Neplaćeni listovi se ne primaju. — Rukopisi se ne vraćaju. — Uvrstina za oglas iznaša 10 fil. po petitetredku. Kod višekratnog nvrštenja razmjeran popust; kod oglasa na cijelu godinu osobito znatan popust.

Glasilo „Hrvatske radničke zajednice“ za boljak, pouku i prosvjetu hrvatskoga radništva.

Broj 13.

Zagreb, u subotu 6. srpnja 1901.

Godina III.

„Glas Naroda“ organ „Hrvatske radničke zajednice“ kao tjednik.

Pametiog razgovora kod nas u obće manjka, ali ako se ipak tu i tamo porazgovorimo o našim prilikama — dolazimo uvijek na jedno: Eh kad neima sloge ne daje se ništa polučiti — kaže se obično, ili: Ah što to sve koristi — nas i onako nitko ne pita za naše jade, pa što ćemo uzalud trošiti rieči!

Pa zbilja; ovi, koji su ovako govorili, imali su pravo. Među nama niti je bilo sloge, niti nas tko pitao za naše jade. No zar se među nama Hrvati mjesto ovih vječnih jadikovka kraj kojih sve dublje propadamo, nebi moglo jedanput i malo dublje začu pa pitati: A zašto nismo složni i zašto se ne pita za naše jade? I nećemo dugo trebati pa ćemo se uvjeriti, da sva naša nesloga dolazi odatle, što živimo svaki za sebe, mjesto, da međusobno što više družimo ali onako triezno za pametne razgovore, a ne samo za bezplodne i neumjerene veselice po krčmama; drugo, da naša nesloga dolazi odatle, što se međusobno gubimo po mjestima u kojima živimo a ne pitamo ili ne tražimo prilike, da doznamo, kako žive naša braća i prijatelji po ostalim mjestima naše domovine, da doznamo, što bi oni dobra i korisna htjeli pa ako bi to isto i mi trebali, mogli bi se liepo s njima složiti i spojiti.

Ako o svemu tomu malo bolje razmislimo, opaziti ćemo, da mi u istinu nismo nesložni, nego samo, da nismo spojeni i udruženi, da onda zajednički nastojimo za nešto, što bi nam svima bilo od koristi i za naš napredak.

Rekli smo malo prije, da se ne pita za naše jade i potrebe. To je žalibože istina, premda bi moglo i drugačije biti. Ali što ćemo! Ne znamo niti mi svi, koga sve cipela tišti, a opet ne možemo sve ljude zato ići pitati; Oni treba da se sami oglase i pobrinu za druge cipele. A drugo je opet to: Oni koji su na vlasti redovito misle samo na sebe a za ostale misle samo onda ako se čute na to prisiljenimi. To je žalostno i zlo, ali tako jest, i zato valja onima, koji što trebaju, podignuti svoj glas. Pojedince neće nitko slušati, ali kad bude tih glasova više skupa ili čak mnogo, onda se ne treba nitko bojati, da ga se neće saslušati.

Tako su eto mislili oni, koji su zamislili, da se po čitavoj Hrvatskoj zajedno sa našom po misli i krvi braćom Slovenci stvori među svimi obrtnici i radnici jedna bratska zajednica. Nas biju mnoga zla, koja nam svima skupa jednako škode pače nas rivaju u propast. Najveći dio tvorničkog radništva trpi često takove nevolje, da se svaki pravedan i pošteno, kršćanski osjećajući čovjek upravo sgražati mora; maloobrtniku, bilo poslodavcu bilo pomoćniku, porušila je sila velikog kapitala na temelju neograničene slobode obrtovanja — svaki temelj njegovoga zdravoga i čestitog obstanka. Svi smo dakle jednako skućeni, samo pod raznim formami ili obliku, a to samo zato, jer nam je svima oduzeto naše staležko pravo, jer su naime danas takove prilike, da se sa obrtovanjem može svatko baviti makar nije nikada svoj posao izučio, može baviti samo ako imade novaca!

Nije li to naše obće zlo? Ali imade i mnogo drugih pitanja, što nas zovu u međusobnu bratsku zajednicu.

Rekli smo malo prije, da treba sloge; sloga nastaje sa zajednicom, sa međusobnimi bratskimi razgovori i sa međusobnim upoznavanjem naših nevolja i potreba.

Kako ćemo se međusobno razgovarati, upoznavati i dogovarati? Jedni k drugima ne mo-

žemo; diele nas mnoge doline i brda, rieke pače i more. Putovati jedni k drugima ne možemo, dakle kako ćemo?

Tu smo došli do pitanja, koje je već riješeno. Odbor „Hrv. neodv. radn. organizacije“ u Zagrebu, koji je mislio na obću „Hrv. radn. zajednicu“, razmislio je i o putu i načinu, koji će omogućiti, da se budemo svi mogli bez da jedni k drugima putujemo, razgovarati, dogovarati i međusobno upoznati. Zato je gore rečeni zagrebački odbor pobrinuo se, da ove naše novine „Glas Naroda“ postanu tjednikom t. j. da mjesto svakih 14 dana, budu izlazile svaki tjedan. Obrtnici i radnici iz preko 15 gradova Hrvatske i naša braća Slovenci pristali su svi jednodušno na to, da „Glas Naroda“ postane sada organom „Hrv. radn. zajednice“. Tako će „Glas Naroda“ donášati viesti i opise, želje i predloge iz ciele naše domovine. I svi mi, koji ćemo držati „Glas Naroda“, moći ćemo jedni druge upoznati, a kada će to biti, onda će i naša zajednica biti čvrsta.

No zato ali treba, da se oko „Glasa Naroda“ svi do jednoga okupimo. „Glas Naroda“ jest list, koji mora postati svojinom svakog obrtnika i radnika, kojemu je iole stalo za svoj napredak i obću dobrobit naše domovine. „Glas Naroda“ će stojati na cijelu godinu tek 3 for. a koji neće moći na jedanput, može platiti na dva ili čak četiri obroka.

Bile su tu mnoge zaprieke, da se naš list pretvori u tjednik. Samo za kanciju lista (jamčevinu) trebalo je namaknuti pune 2 hiljade forinta, a gdje je sve ostalo! Sve poteškoće nisu još odstranjene, ali uz svjestno zauzimanje i susretanje za dobru stvar zauzetih obrtnika i radnika pa onda jednog diela (ali žalibože dosada vrlo malenog) hrvatske rodoljubne inteligencije, dospjeli smo ipak do toga, da se može sa tjednikom započeti.

Sada ali treba, da svi pokažemo, da shvaćamo svoje dužnosti. Svaki od nas treba da širi sve dalje i dalje naš zajednički organ „Glas Naroda“. Tako će rasti i naša zajednica.

Glavno pak uredništvo u Zagrebu nastojati će, da „Glas Naroda“ postane u svakom pogledu poučan i zanimiv. Uredništvo u Zagrebu iznašati će sve važnije događaje po domovini i po ostalom svijetu; Ono će posvećivati osobitu pažnju na potrebu zdravog odgoja i prosvjete u obće. Uredništvo „Glasa Naroda“ u koliko to nebi prekoračilo djelokrug njegov, biti će pripravno iznašati sve opravdane prigovore i tužbe bilo proti kome, ustati pako na obranu svakoga, koji bi bio bilo od koga nepravedno proganjen.

Sa stranačkim razmiricami naših političkih stranaka „Glas Naroda“ kako od nazad jedne godine tako i u buduće neće htjeti imati ništa zajedničkoga. Mi radimo i raditi ćemo oko bratske sloge i jedinstva svenukupnog našeg radničkog staleža. Nesloga i razdor među nama, kadro je samo oslabiti naše sile, a mi uz ovu obću nevolju trebamo sve naše sile spojiti u jedno, i zato pozivljemo i opet sve poštene Hrvate obrtnike i radnike, širom ciele naše domovine, da se složno okupe pod zastavom „Hrvatske radničke zajednice“ te svi složno prionu oko širenja „Glasa Naroda“ a napose to stavljamo na srce obrtnikom i mnogobrojnom radništvu glavnog nam grada Zagreba, koji kao u svemu ostalom tako i u pokretu „Hrv. radn. zajednice“ treba da postane čvrstim središtem.

Pa ako ćemo tako raditi, biti će onih dvjesto tisuća radnika i obrtnika u Hrvatskoj doskora takova sila, da će se u buduće paziti i na nas, da će nas se mjesto dosadanjega prezira, po zaslugi našoj štovati i uvažavati.

Hoćemo li to svi?

Tko će se usuditi ako je sviestan i pošten kazati da neće! Pokažimo dakle sada, da nam je do našeg napredka i boljka, do naših prava i slobode; Stupimo dakle svi složno pod zastavu „Glasa Naroda“ i naše hrvatske radničke zajednice.

Prostorije „Glasa Naroda“ nalaze se u Preradovićevoj ulici br. 29. (Kukovićeva kuća). Ondje se primaju predbrojbe na list i sve opravdane tužbe i želje obrtnika i radnika bez razlike. Tu treba da se okupimo svi. Ako nas već nije studen nepravde i zla od drugih, neka barem zasjaji sunce međusobne sloge i ljubavi među nama. U to ime bili nam u pomoć: Bog i Hrvati!

O socijalizmu u obće.

Kuda god se okreneš svuda čuješ govoriti o socijalizmu i socijalistima, pa ipak imade vrlo mnogo onih, koji govore i pišu o socijalizmu, a da za pravo i ne znadu što znači socijalizam.

Mi ćemo ovdje izcerpivo i shvatljivo protumačiti što je socijalizam i za čim on ide, pa držimo, da će nam mnogi čitaoc biti za to zahvalan.

*

Rieč „socijalista“ dolazi od rieči „socius“ što znači drug — društvenik. Ovu rieč „socius“ nalazimo po prvi puta kod grčkoga filozofa Platona, koji je živio u gradu Ateni od god. 429. do 348. prije Krista. (Godine prije Krista računaju se natrag). Prema tome postoji rieč „societas“, koja znači ljudsko društvo.

Rieč „socijalizam“ ne znači ništa drugo, nego li uređjeni život ljudi, neki stanoviti red u ljudskom društvu. Nastojanje, kojim se hoće doći do nekog stanovitog reda i uređenja u ljudskom društvu zove se socijalno gibanje. Iz socijalnoga gibanja proizlazi t. zv. socijalno pitanje na temelju rieči „socius“.

Po tom je jasno, da se t. zv. socijalno pitanje odnosi i preteže na sve prilike ljudskoga društva, u koliko te prilike uplivaju na život naroda i o njem odlučuju. Sudjelovati u tim raznim prilikama ljudskoga društva imade pravo svaki, koji tome društvu pripada (dakle svaki član društva) bez razlike staleža, bez razlike razreda u koji spada. Tuj se dakle ne radi o pojedincu nego o cjelosti, tuj prestaju sve povlastice i privilegiji pojedinaca i pojedinih staleža. Gdje se dakle radi o društvenom redu, o nauci socijalizma, tamo se gube sva prava pojedinaca a nastupaju prava svih — za sve. U tom jest jezgra socijalizma, jezgra socijalnoga ili društvenoga pitanja.

Kako dakle vidite, socijalizam jest odnošaj svih članova društva prema svima. To je glavni smisao ili kako se učeno veli „definicija“ socijalizma. —

Sad pako — kako se gleda kod nas a i drugdje na taj socijalizam, na pitanje cilog ljudskog društva?

Danas gleda na socijalizam svaki na svoje naočale, sudi po svom vlastitom nazoru i razumu, a ipak je nužno, da se uvaži sud onih izkusnih muževa, koji su celoga svoga života proučavali ovo pitanje i njemu se posvetili. To su nepristrani učenjaci našega vremena, koji se zovu socijologi.

Mnogi radnik misli, da je socijalno pitanje samo pitanje ob odnošaju radnika; zanatlija i obrtnik misli, da je to pitanje samo obrtnika, seljak misli, da je to pitanje samo seljaka. Takove nazore imadu mnogi o socijalnom pitanju, a zaboravljaju, da je to pitanje cilog društva (societas), dočim je radničko pitanje, obrtničko pitanje i seljačko pitanje, svako od tih samo po

jedan dio socijalnoga pitanja, pojedino poglavje ciele socijalne knjige. —

I zato, upravo zato rješenje socijalnoga pitanja iziskuje sudjelovanje svih, budući da se svih tiče. Zato tvrde jednostavno najveći socijologi našega vremena ovo: Ne bude li socijalno pitanje riješeno pred tribunalom svega naroda, svih njegovih razreda i staleža — po jednom staležu, po jednom razredu, neće biti ono riješeno nikada.

Svaki narod ima svoje društveno pitanje, svoj socijalizam, pa tako i naš hrvatski narod među ostalim narodima ima svoj socijalizam.

Na žalost, kod nas se socijalno pitanje — socijalizam — poznaje više sa onog gledišta, kako uče i tumače to pitanje tako zvani socijalni demokrati, koji su u istinu odlučni neprijatelji i protivnici pravoga i zdravoga socijalizma, koji nisu shvatili niti htjeli shvatiti socijalizam. Dalje. U svakom narodu ima više razreda u koje se narod dieli. Tu je t. zv. inteligencija, t. j. oni, koji se posvetiš samo duševom radu, učenju i naučanju i tome sličnom, amo spada svećenstvo, učiteljstvo, činovništvo itd. Zatim je proizvodni stalež, t. j. oni, koji rukama rade a to su seljaci, obrtnici, zanatlije i radnici. Ovi razredi i staleži zajedno čine cjelinu — čine narodno društvo (societas). A ovo društvo, naime ovi razredi i staleži naroda, koji sačinjavaju njegovu cjelinu, tielo naroda — imaju svoje vlastite društvene (socijalne) interese i potrebe u svom životu i gospodarstvu, već prema odnošajima zemlje, prema običajima naroda, načinu života, naobrazbi, proizvodu kao i prema vrsti svoga rada. U tom postoje razlike među pojedinih naroda, jer nisu u svim zemljama i u svim narodima jednaki odnošaji niti u gospodarstvu niti u politici.

(Nastavit će se.)

Radnička slava u Varaždinu.

Posveta barjaka „Hrvatskoga radničkoga pjevačkoga društva „Vienac“.

(Naše posebno izvješće.)

Nakon napornoga rada oko velikih priprema svanu je Varaždincima krasan dan na koji će u svoju sredinu primiti veliki broj gostova, od kojih dakako najviše radnika, da im budu svjedoci veličanstvene proslave, koja će biti dokazom, kako probudjena radnička svijest slavi slavlje, slavlje dostojno, da se usporedi sa najveličanstvenijim proslavama te vrsti. Varaždinski radnici, kojima je uz pomoć bilo sve, što je u Varaždinu hrvatskoga, uložili su sve svoje sile, da dokažu, kako se vesele došadanjem svojim uspjesima i kako su voljni raditi i u napred za probudjivanje hrvatske i radničke svijesti u Varaždinu.

Nu da predjem na opis same slave. Dne 28. lipnja oko devet sati dovezosmo se sa zagorskim vlakom, koji je bio sav izkičen zelenilom u starodrevni Varaždin. Tuj nas dočeka čitavo stanovništvo. Čim je vlak stao, zaori iz tisuća grla klicanje a tamburaši „Napreda“ pozdrave goste hrvatskom himnom. Nakon što se je utišalo klicanje uze rječ veleuč, gosp. Dr. Pero Magdić, predsjednik svečanostnoga odbora, te pozdravi goste srdačnom dobrodošlicom. Iza toga krene povorka praćena nepreglednim mnoštvom u grad — u pjevački dom. U tu svrhu služila je velika jašiona na kapucinskom trgu, koja je bila prekrasno izkićena.

Dok su se gosti porazmjestili po dodijeljenim im stanicama, priredilo je pjevačko društvo „Vienac“ podoknicu kumi i ostalim odličnicima. Poslije podoknice sakupili smo se u svratištu k „janjetu“, gdje je bio zajednički sastanak. Na tom smo se sastanku upoznali, pozdravljali, a pjesme pojedinih pjevačkih društva zasladjivale su zabavu.

Na samo Petrovo i Pavlovo sastala su se sva pridošla društva i korporacije u jašioni, da odayle krenu u povorci k posveti zastave „Hrvatskog radničkog pjevačkog društva „Vienac“, što je bilo neposrednim uzrokom ovoj velikoj radničkoj slavi.

Malo prije, nego je krenula povorka prišlo je odaslanstvo braće Slovenaca — četiri

člana „Krš. socijalne zveze“ u Ljubljani, koji su bili burno pozdravljeni.

Oko pol 9 krene povorka u kojoj su sudjelovala sljedeća društva i korporacije: „Lipa“ iz Osieka, „Nada“ iz Karlovca (27 članova), „Rodoljub“ iz Virovitice, „Primorski Hrvat“ iz Trsata, „Savez hrv. pjevačkih društava“, „Sloboda“ iz Zagreba, „Sloga“ iz Siska, „Sloga“ iz Virovitice, „Kršć. socijalna zveza“ iz Ljubljane, „Sloga“ iz Zagreba, „Hrv. neodvisna radnička organizacija“ iz Zagreba, „Zanatlijsko pomoćničko društvo“ iz Zagreba, „Sloga“ iz Varaždina, „Vila“ iz Varaždina, „Napred“ iz Varaždina, a napokon i sam svečar: „Hrv. radničko društvo „Vienac“.

Nakon što je u župnoj crkvi odslužio preč. gosp. kanonik i župnik Makso Kolarić sv. misu, za koje je „Vienac“ krasno pjevao, krene povorka pred gradsko kazalište kraj kojega je bio podignut ukusan šator za posvećenje zastave. Obaviv preč. g. Kolarić crkvenu posvetu, uze rječ da prekrasnim govorom oslovi svečara Hrv. radn. pjev. društvo „Vienac“ staviv mu na srce, da pod novom svojom zastavom nastoji raditi na korist svoga staleža i domovine, a na slavu Boga velikoga.

Buduć je veleugledni rodoljub i gradjanin g. Ivan N. Petrović, koji je na svoj vlastiti trošak nabavio i poklonio društvu novu zastavu težkom bolesti bio zapriečen, da prisustvuje svečanom činu posvete, to je u ime njegovo uzeo rječ veleuč. g. Dr. Pero Magdić i predao barjak društvu. U ime „Vienca“ zahvalio se revni i zaslužni predsjednik „Vienca“ gosp. Josip Milković, zahvaliv kumi presvj. gđji. barunici Mariji Kušević, na dobroti što je dragovoljno se primila kumstva, a za tim se posebno zahvalio veleuču darovatelju društva g. Ivanu N. Petroviću.

Sada priveže kuma uz zastavu prekrasnu i skupocjenu bijelu vrpču izvezenu zlatom i srebrom a odličnici i predstavnici pojedinih društava zabijaju 32 zlatna čavla. Dok je trajalo zabijanje odpeva „Vienac“ krasnu Varjačicu pjesmu prigodnicu „Širi se, širi posvećeni stježe“, što ju je uglazbio daroviti skladatelj g. Rosenberg-Ružić.

Kad su svi čavli zabijeni bili, digne se zastavonoša i razvije novi barjak, a iz grla svih prisutnih pjevača zaori: „Liepa naša domovino“. Okitiv zatim djeveruše i ostale zastave lovorim spomenicima, povorka se razvrsta i krene pred gradsku vijećnicu. Ovdje je sa balkona pozdravio goste oduševljenom dobrodošlicom gradonačelnik vele. gosp. Gustav Breitenfeld naglasiv, kako se starodrevni grad Varaždin veseli, što je mogao primiti tako krasan broj milih gostova, pa kako želi, da im budu ugodni časovi, što će ih ovdje sprovesti. Iza toga fotografirao je ciele povorku fotograf Mosinger, a poslije toga odpraćena bje kuma svojoj kući, a povorka krenu svedj obsipavana ciecēm, raznim ulicama natrag u pjevački hram.

U dva sata poslije podne započeo je u istom hramu svečani banket, komu je prisustvovalo više stotina osoba. Dskora ustane predsjednik „Vienca“ gosp. Josip Milković te nazdravi kralja. Poslije ove zdravice zaredaše ostale, a najoduševljenije bje prihvaćena i velikim zanosom popraćena ona hrvatskom radničtvu, što ju je izrekao veleuč. gosp. dr. Pero Magdić. Evo izvodka iz njegova prelipe govora:

Braćo Hrvati i mile dične naše Hrvatice! Zlatan je ovo po nas događaj, zlatan, jer slavimo slavu za nas velevažnu — posvetu barjaka hrv. radničkog pjevačkog društva „Vienac“, a suza radostnica svjedoči naš zanos, kad vidimo razvijanje i dizanje naših radnika, kad vidimo njihov rad — rad pravih Hrvata: na boljak Hrvatske za dizanje hrvatske misli. E gospodo moja, prvi put Vas ovdje sa ovakovim oduševljenjem pozdraviti mogu onako, kako sreću, kako Hrvatu godi, kad vidi dizanje radnika na stepenu slobodne, samostalne misli i slobodna samostalna rada. Braćo Hrvati, radnici mili! Vi ste naša uzdanica, naša nada i hrvatske nam domovine, koja se veseli, kad vidi, kako se vi njezini sinovi osvješćujete i dižete, kad vidi, kako se već malo po malo i naš seljak osvješćuje, pa kad jednom dodje doba, da se svi nadjemo na okupu, onda će nam se domaja moći

sretna uskrisiti. Vi hrvatski radnici, koji čitave dane u teškoj patnji i žuljevima radite, da prehranite sebe i obitelj svoju, vi to želite, a želite, jer vam srce bije za slobodu, pa hoćete, da i vi doprinesete na oltar slobode i slave naše otačbine.

Svi smo radnici, svaki na svom polju, svaki ima svoj posebni posao, ali nam svima ima biti jedan posao zajednički, a to je rad za našu domovinu. Taj rad neka nam bude uvijek svima glavni, neka nas u njem ništa ne zaustavi, a postići ćemo sve, budemo li išli slogom — Napried!

Vas opet, braćo, sestre i prijatelji, vas mile goste pozdravlja hrvatsko radničko pjevačko društvo dobrodošlicom, kličući vam iz puna srca: Živjeli i doživjeli sve naše hrvatske ideje ostvarene!

Burni „Živio!“ orio je dvoranom, a društva zapjevaše oduševljeno „Radničku himnu“ pod vodstvom „Slobode“ iz Zagreba.

(Svršit će se.)

„Hrvatska radnička zajednica“.

Slovenski viestnik.

„Glas Naroda“ — tednik. Pod tim naslovom donasa „Slovenski list“ glasilo bratskoga nam kršćansko-socijalnoga slovensk. radničtva sljedeće: „Neodvisno glasilo hrv. delavstva, vrlo urejevani „Glas Naroda“ postane s 6. julijem tednik. S tem je kršćansko misleće hrvatsko delavstvo storilo važen korak naprej in je upati, da najde pri svojem koraku tudi podporo mej Slovenci. Vsem našim društvom in delavcem najtopleje priporočamo, da se naročena ta hrvatski delavski tednik, kajti prav je, da se v naših društvih poznajo tudi hrvatske razmere. Priporočamo „Glas Naroda“ tudi ostalim našim somišljenikom v krepko podporo. „Glas Naroda“ bode imel tudi slovenski tiskan oddelek iz slovenskih krajev.“

Slovenski delavci hrvatskim delavcem. Iz krugov slovenskih delavcev se nam piše: Zadnji čas je pričela postajati jako ozka vez mej hrvatskim in slovenskim delavstvom. S tem je hrvatsko slovenska vzajemnost dobila najširšo podlago, kajti hrvatsko slovenska vzajemnost bode rodila sad še-le takrat, ko bude razširjena v masah našega naroda. Slovenski delavci to dobro razumemo, zato širimo ljubav do skupne naše hrvatske domovine mej našim ljudstvom, ki se na ta način vedno bolj zaveda, ta je le v pobratimstvu in le v najožji zvezi z brati Hrvati njegova lepša bodočnost. Ime planinskih Hrvata nas pravi nič ne straši. Mi dobro vemo, da smo z brati Hrvati jedan narod in to vsled tega, ker imamo s Hrvati jedno vero in jezik, ker nas s Hrvati druži ista kri in ker so proti nam isti sovražniki. Kdo se torej čudi, ako izjavljamo, da tisočkrat raje postanemo planinski Hrvatje, kakor da bi postali Švabi, ki nas hoćejo poplaviti z germanizacijom. Združeni Slovenci in Hrvatje zmagali so pri Sisku skupnega sovraga v znamenju križa. Bratje Hrvatje! V tem znamenju družimo se i mi! Naši pradedje so nam pokazali pot, po kateri je možno doseći trdno hrvatsko slovensko vzajemnost. V tem smislu Vas pozdravljamo slovenski delavci. Roko v roki pod zastavo sv. križa na delo za našo skupno domovino. Bog živi zemljo hrvatsko, Bog živi nje lepšo bodočnost zagotovljeno ji v nerazrušni hrvatsko slovenski vzajemnosti! Hrvatska Hrvatom!

Odbor „Slovenske kršćansko-socijalne zveze“ se tem potom zahvaljuje najsrčnije hrvatskemu delavstvu, ki je odposlanstvo naše „Zveze“ na prekrasni slavnosti milega „Vienca“ u Varaždinu tako lepo bratski sprejel. Hvala Vam bratje za dokaze nerazrušenoga pobratimstva. Živila Hrvatska!

Bohinjska železnica in delavci. (Poziv časopisom.) Z Jesenic se nam piše: Predtečeni teden se je toraj začel kopati predor skozi Karavanke. Delavci prihajajo od blizu in daleč poprašeivat po delu; toda ne sprejmejo se. Zakaj ne? Sedaj se vrše še le pripravljala dela; raznim podjetnikom se bodo oddala še le čez nekaj mesecev. Vsa progla je razdeljena v sedem sekcij. Gorenjski sekciji, ki sega od Bohinja do Jesenic načeljuje železniški nadzornik g. Fritsch. V tej

sekciji dela sedaj nekaj čez sto delavcev-domačinov. Ko bodo dokončana pripravljala dela, in se bo delo oddalo raznim stavbenim podjetnikom, tedaj bo delalo samo progo jedne sekcije do 4000 delavcev, toraj od Trsta do Dunaja blizu 30.000 delavcev. Do tega se vedalo to se ne bo prišlo. Časopisi, katerim je blagor naših delavcev pri srcu, so naprošeni, ta ponatisniti kajti za delo prihajajo popraševali celo iz Istre (Čičerije.) Častiti bralci naj tudi opozore svoje rojake, ki se odpravljajo za delo popraševali, da za sada delajo zastoj dolgo pot. Ko bodo kaj več delavcev razabili, bomo drage volje pravočasno naznanili. Potrebna pojasnila bode rade volje dajalo „Slovensko katoliško delavsko društvo“ na Jesenicah.

Što je nova po domu i svijetu?

Dalmatinski sabor. U našoj krasnoj ali teško izrabljivanoj Dalmaciji upravo zasieda pokrajinski sabor. Razpravljaju se mnoga važna pitanja. Vinska klauzula, duhanski monopol, uređenje lukah i rieka, željeznice i mnoga druga važna gospodarska pitanja dala su prilike mnogomu razpravljanju. Talijanaši upotriebili su svaku priliku, da se iztaknu kao pravi hrvatožderi. No njihova je moć skrhanja; sada su u velikoj manjini pa samo laju jer grizti više ne mogu. U ovom zasiedanju iztiču se kao najodlučniji branitelji narodnih prava i potreba zastupnici Biankini, Perić, dr. Trumbić te mladi narodnjak dr. Klaić. Ovih dana se je razpravljalo o školama, pa su talijanaši i Srbi vukli i opet na svoje, no naši zastupnici uvijek su ih sjajno pobili.

Izbori u Ugarskoj. Po viestima, koje dolaze iz Ugarske čini se, da će budući izbori za peštanski sabor početi pomalo drmati sa nepravdnim stanjem u kojemu se nalaze nemadjarske narodnosti u Ugarskoj. Naša ugnjetavana braća Slovaci odlučili su stupiti ove godine u izbornu borbu te su kao slovačka narodna stranka izdala svoj narodnostni i gospodarstveni program. Od njihove strane iztaknuta su dosada već tri kandidata. Kako su Madjari nepravdni, vidi se upravo sada, jer gotovo sve njihove novine viču na Slovake, da su veleizdajnici države, i to čujte samo zato, jer traže svoje ime i svoj jezik! Rumunji se također spremaju na borbu, dočim se za Srbe ne znađe još, što će učiniti. To je žalostno, jer bi se svi morali ujediniti na složnu borbu. Svakako će ovi izbori biti znameniti po daljni razvoj stvari u Ugarskoj.

Odkriće spomenika Radoslavu Lopašiću. U nedelju 14. srpnja otkriti će se u Karlovcu spomenik Radoslavu Lopašiću hrv. povjestničaru a rođenom Karlovcu. Posebni odbor nastoji, da svečanost što dostojnije izpadne. Nas ova svečanost osobito raduje, jer dokazuje, da smo u ovoj obćoj raztrovanosti u javnom životu ipak sposobni barem još, da si štujemo svoje zaslužne mrtve. Uz sve ostale Hrvate a napose uz braću Karlovčane kličemo i mi: Slava Lopašiću!

Željeznica Dubrovnik-Trebinje. Na 15. o. mj. predati će se službeno prometu ova željeznica. koja je bila već skrajna za tamošnje pučanstvo.

U Pragu je bila na 29. i 30. pr. mj. velika sokolaška svečanost a sudjelovali su svi slavenski sokolaši pa tako i naši iz Zagreba. Bilo je veliko odaslanstvo i francuzkih sokolaša. Tekom svečanosti izbilo je van oduševljenje za slavensko-francuzki bratski savez proti uplivu germanstva. Sokolaša bilo je na okupu do 6000, koji su u divnom redu bili burno pozdravljani. Oni se u Českoj tako razvijaju, da ih narod smatra svojom „narodnom vojskom“ a ljudi, koji stoje na vlasti se već počimlju bojati sokolaškog pokreta.

Razbojnička borba Engleza proti Burom postaje već i samim Englezom dosadna, dok narod sam stenje pod pritiskom težkih poreza. Buri se još uvijek hrabro bore. Njihova deviza jest ova: Englezi će tu gospodovati, kad već ne bude nijednoga Bura! Predsjednik Krüger a i sam divski ovaj narod neće niti da čuje o kakovom miru, koji bi dao Englezom vlast nad Transvalom! Tako se može boriti samo onaj narod, koji imade srdeca za ljubav k domovini i vjeru u moć božje pomoći. Svi se čude, da se Buri mogu još boriti; Krüger pak uvijek kaže: Burom će Bog pomoći!

Odnoseji u u Italiji. Već kroz niz godina bila je Italija zemlja neprestanih nemira, biede i očaja. Bilo je tomu i dosta uzroka. Sva gospodarska snaga ove zemlje ležala je u rukama bogataša i ogromnih posjednika. Ti su svojim izrabljivanjem tjerali cio radni narod u najveću nevolju; Postupali su sa narodom kao sa nevoljnom rajom. Zahtjevali su dugotrajni rad uz gotovo nikakovu plaću. Pa ako se je digla gdje kakova pobuna, oni su imali vlasti, da sve uguše sa zatoru, vatrom i željezom. Sve vlade i oblasti bile su u njihovim rukama. No prošle godine počelo se to mienjati. Veliki štrajk lučkih radnika u Genovi pobudio je radništvo ciele Italije na odpor i borbu. Nastalo je do pet sto štrajkova i račničko pitanje postalo je najvažnijim pitanjem u Italiji. Promjenilo se je nekoliko vlada dok konačno nije mlad kralj Italije predao vladu u ruke Zanardeliu i Giolitti, koji su prisiljeni uveli pravedniju vladu i time donekle stupili na stranu radnika. Uspjeh toga jest, da su nadnice poboljšane za 48 milijuna lira a radnici imadu sada podpunu slobodu javno se boriti za svoj boljak i stvarati jake organizacije. — Pravedna stvar konačno ipak pobijeduje te se odlučnom glasu za pravicu moraju pokoriti i oni, koji inače ne mare za nikakovu pravicu. Ministri Zanardeli i Giolitti sami od sebe nebi također bili tako postupali, da nisu bili na to prisiljeni. Nije li to dobra nauka za sve, koji trpe nepravdu? Medjutim mir još uvijek nije nastupio, i ne može, jer u Italiji žalibože je život posve raztrovan. U svemu odlučuje samo sila a ne ljubav spram bližnjega i Bogom naložena pravica. U raznim djelovima zemlje dižu se na odpor poljodjeljski radnici. Došla je vojska i pucala u narod. U Rimu pak sazvana je bila radi toga prosvjedna skupština na koju su socijal demokrati došli sa crvenom zastavom, što znači krv, a anarhisti su došli sa crnom, što znači smrt! Može li tu dakle biti sreće po narod? U istinu je žalostno, da se ljudi mogu tako izopačiti, da se u svemu lačaju samo sile: puške i olova, bombe i bodeža! Sve to dokazuje, da je Italija kao i susjedna joj Španija, pala žrtvom bezvjerskih framasona. Smisla i volje za pošten i bratski mir ne ima u nijednom sloju, a svećenstvo i crkva, koja jedina propovijeda ljubav i mir, proganjaju svi; U Italiji vlada, a u Španiji razdraženi narod, koji je došao pače tako daleko, da pali iste crkve! Može li uz ovakove odnose narod biti sretan? Ne! Jer gdje prestaje ljubav i vjera u Boga, gdje čovjek čovjeku na ulici sudi sa bodežom, tu nastaje razpad ljudskog druztva. A tko od toga trpi? Onaj siromašni nenki narod, kojega poživinčuju ljudi razvratnih i bezbožnih misli. U tom su si framasoni, socijal-demokrati i anarhisti posve jednaki.

Socijal-demokrati spasitelji radnika! Socijal-demokrati su — to ste već valjda mnogo puta čuli — najbiesniji neprijatelji nejednakosti a po tom i velikog kapitala i velikih plaća! No sad čujte ovo: U Francezkoj je jedan član socijal-demokratske stranke ministar. O tomu „drugu“ ministru bilježi statistika ovo: Millerand — tako se zove taj soc. demokrat-ministar — povukao je u godini 1900. sljedeću plaću: 1) kao zastupnik 9 tisuća franaka; 2) kao ministar 60 tisuća franaka; 3) za troškove reprezentacije 170 tisuća franaka. Skupa: **249 tisuća franaka!** To dolazi na jedan dan 700 franaka! Od toga bi moglo dobro živjeti 200 radnika. — Jedan mali Millerand nalazi se i kod nas u Zagrebu, a to je naš sve-možni gospodin ravnatelj okružne blagajne. On je bio nekada prvi vodja naših zavedenih socijal-demokrata. Onda su ga „drugovi“ izabrali za ravnatelja okružne blagajne i sada vuče plaću od 200 kruna mjesečno! Pa da to nisu borioci za radnička prava!

Devetsatni rad u ugljenicima napokon će biti uveden i u Austriji, akoprem su krivonosna gospoda ugljevarski baruni stavili na gospodsku kuću protest. Dne 8. prošlog mjeseca prihvatila je gornja kuća austr. sabora zakon o 9-satnom radu u ugljenicima sa 33 proti 31 glas. To je mali korak napried. U budućem broju lista ćemo se na to malo obširnije svratiti a napose na protest ugljevarskih vlastnika. Mi već unapried upozorujemo na naš članak o tom pitanju.

Štrajkovi. U Budimpešti stupilo je 4000 krojačkih radnika i radnica za ženske haljine na 1. o. mj. u štrajk. Radnici traže od svojih poslodavaca velikih konfektionara 10-satni rad i popriečno poboljšanje plaće sa 25%. Veliki poslodavci zagrozili su se manjim obrtnikom, koji bi pristali na zahtjeve radnika, da im neće više posla davati. Obrtna oblast počela je već posredovati. — U Pittsburgu u Americi sprema se ogroman štrajk od 20.000 tvorničkih radnika. Daljne vesti manjkaju.

U Americi vladala je 2. srpnja takova vrućina, da su u Manhattamu i Brooklynu u jednoj noći umrle 62 osobe. Tvornice su obustavile rad; bolnice su sve pune. Ljudi bježe po noći iz svojih kuća. Po cijeloj Americi umire dnevno po više stotina osoba.

Na osobito uvaženje!

Sa ovim brojem počima „Glas Naroda“ izlaziti kao tjednik te će stajati na cijelu godinu 6 kruna; na pol godine 3 krune; na četvrt godine 1 kr. 50 fil. Tim povodom molimo naše cienjene dosadanje predplatnike, koji su već uplatili za cijelu godinu, da nam pripošlju za naknadu još jednu krunu. One pako, koji su još dužni svoju predplatu za cijelu godinu 1901. — molimo, da nam pripošlju iznos od 5 kruna; predplatnici koji su namirili samo prvi četvrt dužni su za ovu godinu još 4 krune, a oni, koji su uplatili za prvo polugodište imadu još priposlati 3 krune. Tako će se od svih namiriti cijela predplata za godinu 1901. Ovaj broj „Glasa Naroda“ šaljemo njekojoj gospodi rodoljubima i prijateljima na ogled. Budući broj primiti će samo upisani i najavljeni predplatnici. Stavljamo stoga svim prijateljima i rodoljubima toplo na srce, da nam u što kraćem roku jave, hoće li držati naš list „Glas Naroda“.

Uprava.

Domće vesti.

Obrtnici i radnici grada Zagreba! Što nam je oдавna već trebalo kao ozeblu sunca, sada se nastoji u život privesti. Naš je stalež pao na posljednje grane. Temelji našega obstanda su uzdrmani.

Što nam može pomoći? Odgovor je jedan: bratska i jaka zajednica obrtnika i radnika cjelokupne nam domovine Hrvatske. Trebala nam je dakle jedna velka i jaka „Hrvatska radnička zajednica“.

Sada se o njoj radi. Preko 15 gradova po našoj domovini zajedno sa braćom Slovenci već je stupilo pod zastavu „Hrv. radn. zajed.“. No cijela Hrvatska gleda kao u svemu drugomu tako i ovdje na svoj glavni grad Zagreb. Mi smo ovdje dakle pozvani, da budemo središte „Hrv. radn. zajednice“.

Tu zajednicu treba ali medjusobno čvrsto spojiti. U tu svrhu preustraja se obrtničko-radnički list „Glas Naroda“ u tjednik, te će od sada izlaziti svake subote kao zajedničko glasilo cjelokupne „Hrv. radn. zajednice“.

„Glas Naroda“ će prema tome biti spona obrtnika i radnika ciele naše domovine te će imati dužnost, da na domoljubnom temelju sve nas medjusobno upozna. U to ime donasati će „Glas Naroda“ viestnik „Hrv. radn. zajednice“ i u tom viestniku, koji će iznašati naše želje i tegobe braće naše širom ciele naše domovine, — saznati ćemo sve, što nas boli. „Glas Naroda“ biti će dakle zastava „Hrv. radn. zajednice“ pa zato treba, da se uz taj naš list okupi cjelokupno naše radništvo a u prvom redu obrtnici i radnici glavnog grada Zagreba.

Svi Vi, braćo obrtnici i radnici u Zagrebu, morate smatrati svojom svetom dužnošću, da se predbrojite na „Glas Naroda“, da se oko njega okupite i tako postanete članovi „Hrv. radn. zajednice“, kojoj mi u Zagrebu moramo postati jakim središtem.

Ili zar ćemo dopustiti, da braća naša po Hrvatskoj počmu usljed našeg nehaja prezirati svoj glavni grad?

Uredništvo „Glasa Naroda“ nastojati će, da taj list postane dobro uređivanim tjednikom tako da će moći u svakom pogledu nadomjestiti za obrtnike i radnike preskupe dnevne listove. Cilj „Glasa Naroda“ jest sloga i ljubav među nama, boljak i napredak cjelokupnog našeg staleža i naše domovine Hrvatske. — Uz taj cilj pako treba da se okupimo svi bez razlike.

Obrtnici i radnici grada Zagreba! Pokažite se svjestni pa stupite kao središte domovine jedno-dušno uz list „Glas Naroda“. Svi treba da ga čitamo, jer samo u čitanju zdravog štiva nam je spas!

Na to Vas pozivlje glavni odbor „Hrv. radn. zajednice“, Preradovićeve ulica br. 29.

Prostorije našega lista otvorene su kroz cio dan, a koji ne može po danu može doći i na večer od 8 sati ili nedeljom u jutro i tu izkazati sve što koga boli. Obrtnici i radnici grada Zagreba! Nemojte više šutiti već ustajte na obranu svoga boljaka i svojih prava. Uredništvo „Glasa Naroda“ zauzeti će se za svaku Vašu opravdanu želju, ustati proti svakoj nepravdi. Nemojte se bojati ustati sami za sebe, već budite jednom i Vi borci za bolju svoju budućnost!

Liepa pojava. Pod naslovom „Pobratimstvo među hrvatskim i slovenskim radništvom“ donosi ljubljanski „Slovenac“ liep članak o blagoslovu barjaka radničkog društva „Vienac“ u Varaždinu i radostno konstatira bratimljenje Hrvata i Slovenaca. Članak završuje sa kiticom: „Rodom sievaj ljubav prava — Od Balkana do Triglava — Vodič bio nam hrvatski stieg!“

Našim dopisnikom. U zadnji čas stiglo nam je više dopisa sa raznih strana; Ali ovako ne ide draga braćo i prijatelji! Mi ne možemo u zadnji čas, kad je već veći dio lista složen, izbaciti što je već gotovo. Nastojte dakle Vaše viesti i dopise što prije priposlati; Svaki tjedan najkasnije do sriede.

Za družbu sv. Ćirila i Metoda u Istri primili smo od našeg vrlog druga Joca Peića iz Dubice iznos od 2 krune, a darovali su prigodom sretnog spašenja jednog veselog utopljenika g. Mišo Mutavdjić trgovac 70 novč. a g. Joco Peić 30 novč. Živio spašenik i darovatelj!

Pa recite sami, jeli to nije sramota? Već je pol godine dana, što se je našlo nekolicom prijatelja svoga naroda, koji su počeli raditi, da se stvori jedna banka, koja bi imala, da spasi od propasti našega brata seljaka. Naš seljak utapa se u dugovih, sam ne smaže, da se tih dugova rieši, kamati dolaze na kamate pa boreć se, da se još kako tako uzdrži na površini, ili se još dalje zadužuje ili prodaje komad po komad svoga zemljišta, blaga, orudja itd. Gospodarstvo mu propada, i kad dalje više ne ide, onda ostavlja sve pa bježi u daleki nepoznati svijet! Ono, što još imademo naroda, visi ili na skupim mjenicama ili je u rukama lihvara. U tim jadnim prilikama naš seljak provodi najkukavniji život što se zamisliti dađe. Niti se čestito oblači niti obuva a još se kukavije hrani. U toj nevolji hvata se najgorjega — prostog pića! I onda pada još dublje. — Nije tako sa svima i posvuda — kazati ćete neki. Donekle imadete pravo, ali sigurno je, da je najmanje dvie trećine našega seljačtva u materijalnoj i moralnoj propasti. Pa zar se mi nismo dužni pitati: A kakav smo mi to narod? No eto najgorjega: Mi se upravo o tome najmanje pitamo. A pogotovo mi u Zagrebu. Zagrebčani kao da su izgubili svaki smisao, da se triezno, ozbiljno i sa ljubavlju porazgovore o bolima i potrebama našega naroda uobće a napose o prilikama braće nam seljaka od koje ipak živi većina obrtnika, trgovaca itd. Pa zato nam i je tako. Seljak je propao, a s njime i mi. Mi zagrebčani kao da niti ne mislimo na to, da izvan ili oko nas imade do 5 milijuna naroda naše krvi, našeg hrvatskog imena i jezika. Mi smo se kao pravi velegradjani posve izgubili u ovom raztrovanom gradskom životu. Hoćete li dokaza? Evo Vam za danas samo ova dva: Za seljačku banku, koja bi imala seljaku davati novac bez mjenica i sa što manjim kamati, trebalo je sabrati 4 milijuna kruna i to sa dionicama po 50 kruna. Odbor je izdao javni poziv na upisivanje i razaslao podpisne arke po cijeloj zemlji. Sad čujte: Mi zagrebčani tako smo zauzeti za dobro svoga

naroda, da su nas u upisivanju dionica pretekla mnoga sela po Hrvatskoj! Sad čujte drugo: Mi smo zagrebčani tako dobri Hrvati i ljubimo svoj jezik tako vruće, da je već i naša sveučilišna mladež, koja je već kroz niz godina spavala mirni san pravednika, ustala od mrtvih te baš ovih dana izdala proglas u kojemu nas pozivlje, da se i mi već jednom osviestimo te ne napuštamo svoj hrvatski jezik za volju ģermanske niemštine! Sveučilišna mladež obraća se u to ime na cio narod ali u istinu ide to najviše nas Zagrebčane stanovnike glavnog grada Hrvatske! Pa recite sami, jeli to nije sramota?

Naše gradsko zastupstvo imalo je dne 1. o. mj. svoju mjesečnu skupštinu bez ikakvog osobitog dnevnog reda, osim ako izuzmemo živahno i prevažno razpravljanje o povišenju ciena na našoj uzpinjači ili kako zlobni jezici kažu „zapinjači“. Gospoda su se sa tim pitanjem silno uznijela; podnašalo se je izvješće od strane gr. poglavarstva sa mnijenjem naše komore, a onda su došla na red gospoda „gradski otc!“ sa svojim predlozima i protupredlozima. Razpravljali su živo; Ta radilo se je o interesima ukupnoga zagrebačkoga pučanstva od kojega veći i siromašniji dio moguće niti neznata, kako ta blažena uzpinjača iz nutra izgleda! Konačno se je zaključilo odobriti zatraženo povišenje ciena. Gr. zast. g. Tkalčić iztaknuo se je sa osobitim predlogom, da je on još za veće povišenje, jer će onda barem nestati te rugobe! Mi takodjer mislimo, da to baš nebi bila nikakova nesreća. Gospoda na Markovom trgu su to ipak smatrala osobito važnim pitanjem baš tako, kao da se radi o izgradnji pučke kupelji te osnovi za gradnju, u Zagrebu toli potrebnih zdravih radničkih stanova; o kanalizaciji sirotice doljne Vlaške ulice; o uređenju naših tržišta, klaonice, popravku puteva po njekim postranim ulicama, nadalje o pravednom smanjenju mnogobrojnih gradskih nameta i t. d. Hoće li se jednom i o tome početi tako važno razpravljati, kao o našoj uzpinjači?

Naš odlični prijatelj i oduševljeni branitelj hrvatske zastave od godine 1895. g. dr. Franjo Papratović odvj. perovodja u Djakovu, položio je ovih dana sa sjajnim uspjehom odvjjetnički izpit. Mi se zajedno sa g. dr. Papratovićem ponosimo i veselimo, jer je on obrtnički sin i jedan od onih riedkih članova naše inteligencije, koji u svom rodoljubnom srcu duboko čute bol i potrebe naroda.

Zaručeni. Vrli rodoljub i naš prijatelj g. Mišo Mutavdjić trgovac u Dubici, zaručio se je sa mil. gđjom Panian, trgovkinjom iz Ludbrega. Naše najizkrenije čestitke!

Što je sa uređenjem gradske klaonice u Zagrebu? (Glas iz mesarskih krugova). Lanjske godine radilo se o uređenju gradske klaonice. Govora je bilo pače o gradnji nove klaonice te je gradsko poglavarstvo izaslalo u strane gradove jednoga posebnoga izaslanika, da pregleda tamošnje klaonice, da se onda prema onima uredi i klaonica u Zagrebu. Bilo je živahnog razpravljanja i među mesarskim obrtnicima, te je obća želja bila, da se izgradi klaonica, koja bi odgovarala svim potrebama; osobito pak, što se zdravstvene strane tiče. U tu svrhu je vrlo potrebna jedna zajednička ledvenica, koja bi se imala urediti u samoj klaonici, jer kako je danas, a osobito u ljetnoj vrućini, dogadja se, da se meso bez čestite ledvenice, do drugog dana sasvim izpari, dapače zaudara ko da je već tri dana staro, pak kad dodje tržišni nadzornik bude mesaru meso zapljenjeno, a da ga skoro ni vidio nije, već za živa, kad ga je skupo plaćao. Zato bi bilo od velike potrebe, da se kod gradnje klaonice pazi i na to, da se ujedno gradi i ledvenica tako, da bi odgovarala svrsi svih zagrebačkih mesarskih obrtnika, koji su prisiljeni svoje meso navlačiti po raznim i često posve neurednim ledvenicama, a pojedini obrtnik — barem većina — nije kadar, da si sam za sebe uredjuje ledvenicu. U klaonici bi se to moglo posve dobro urediti sa toliko odjela, koliko je već prema broju mesara potrebno. Hoće li se o tom čuti kojiput nešto u našem gr. zastupstvu? Mi mislimo, da je zato ipak već skrajnje vrijeme.

U utorak u 4 sata poslie podne biti će glavna godišnja skupština „Hrvat. kat. gospodarske udruge“. Naši drugovi, koji su članovi udruge neka nastoje svakako na ovu skupštinu doći, jer se radi o važnom dnevnom redu. Ako koji nebi nikako

mogao doći, neka dodje barem sutra u nedelju ili ponedjeljak na večer u uredništvo našega lista, gdje će moći dobiti punomoći, da bude po drugomu zastupan.

Traži se stan i to dvie sobe od kojih jedna manja i jedna veća za čitaonicu bez pokućstva — sa posebnim ulazom. Stan ovaj mora biti po mogućnosti što više u sredini grada uz cieniu od najviše 13—14 for. mjesečno. Prijave u našem uredništvu.

Književnost.

„Pripovjesti“ Ivana Klemenčića izaći će koncem ovoga mjeseca. Mladog pisca preporučamo podpori svih prijatelja naše knjige. Ciena ovim „Pripovjestim“ biti će 1 kruna. Predplate prima tiskara T. Fischer, Ribnjak br. 10, Zagreb.

„Nova liečbena znanost ili nauka o jedinstvenosti svih bolesti i na istoj se osnivajuće jedinstveno izliečenje bez liekova i bez operacija. Poučna knjiga i savjetnik za zdrave i bolestne od Ljudevita Kuhne-a“.

Pod ovim je naslovom u nakladi tiskare Terezije Fischer, Zagreb, Ribnjak broj 10. izašlo drugo, najnovije hrvatsko izdanje ovog dosada u 25 jezika tiskanog djela. Djelo obseže VIII i 300 strana 8° te sadržaje osim najnovije slike pisca u nadorezu još i mnoge u tekstu tiskane slike. — Ciena je ovom djelu 5 kruna. Kod priposlanja ove svote unapried, dobiva se ovo djelo od gore spomenute tiskare franko.

P. n. gospodi

obrnikom, trgovcem, poduzetnicima, ljekarnikom, agenturnim uredima itd.

Sa ovim brojem preustraja se list „Glas Naroda“ kao središnji i glavni organ „Hrvatske radničke zajednice“ u tjednik. Tim povodom želi izdavački odbor toga lista, koji se kao organ rečene zajednice danomice sve više širi u svima poglavito pak radničkim odnosno obrtničkim krugovima širom svih hrvatskih zemalja, da u svemu odgovori svojoj patriotskoj težnji, da se što više **podize naša domaća, gospodarska i trgovačka snaga**. Pa kako je u poslovnom i prometnom svijetu javno oglašivanje postalo vrlo odlučnim faktorom, a naše novinstvo žalibože na štetu naših domaćih ljudi upravo vrvi sa oglašivačkim tudjinskih tvrdka, to je izdavački odbor „Glasa Naroda“ odlučio svoj oglašnik posvetiti samo solidnim kršćanskim hrvatskim i slovenskim tvrdkama bez razlike vrsti obrta i trgovine. Uprava „Glasa Naroda“ pozivlje stoga sve naše obrtničke i trgovačke krugove, da svoje tvrdke odnosno poslovnice što obilnije oglašuju u „Glasu Naroda“. Uvjeti oglašivanja naznačeni su u naslovu lista a uprava njegova pokazati će se spram svakoga u svakom pogledu susretljiva.

Bravarija.

Popravljaona dvokolica, gospodarstvih i šivaćih strojeva.

Trgovina šivaćih strojeva

za kućnu porabu, krojače, postolarte i remenare uz gotov novac i obročno odplaćivanje.

Jamstvo 5 godina.

Uputa bezplatna.

Sastavni delovi za goruje strojeve na zalih. Podvorba točna i solidna.

Stroj za brzo, točno i ukusno vezenje, koji se dađe smjestiti na svaki šivaći stroj staroga ili novoga sustava.

Ciena ovomu stroju 7 kruna zajedno sa uputom i uzorcima.

Za cjenjene naručbe preporuča se sa veleštovanjem 21—4

Antun Segrc,

bravar i popravljač strojeva, Belovar, Križevačka ulica 5.